

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PENALE ȘI CRIMINOLOGIE APLICATĂ

CATEDRA ȘTIINȚE JURIDICE ȘI SECURITATE CRIMINOLOGICĂ

APROBAT

la ședința Catedrei

_____ 2014

Șef catedră,

V. Guțuleac, dr., prof. univ.

NOTE DE CURS

Dreptul afacerilor

Autor:

*Anghelina Tălămbuță,
drd., lector superior*

Chișinău 2014

TEMA 1. CONSIDERAȚIUNI GENERALE PRIVIND DREPTUL AFACERILOR

1. Noțiunea și obiectul dreptului afacerilor
2. Scurtă privire istorică asupra dreptului afacerilor
3. Izvoarele dreptului afacerilor
4. Principiile de bază și tendințele moderne ale dreptului afacerilor
5. Delimitarea dreptului afacerilor de alte ramuri de drept
6. Structura juridică a activității de întreprinzător

Societățile comerciale au origini străvechi, trăgându-și geneza din antichitate. Ca și toate celelalte instituții ale dreptului, ele își datorează apariția unor cauze economice și sociale. Pe măsură ce societatea umană s-a dezvoltat, iar nevoile economice și sociale au crescut, oamenii și-au dat tot m/mult seama că energiile umane individuale oricât de mari nu ar fi nu mai erau îndeșulătoare pentru satisfacerea acestor cerințe. O acțiune individuală, indiferent de mărimea resurselor de muncă și financiare ale întreprinzătorilor, nu mai puteau face față realizării unor activități economice de amploare. În aceste condiții s-a născut ideea cooperării m/multor întreprinzători care să realizeze împreună acele activități care se bazau pe asocierea liberă. Această idee și-a găsit expresia în domeniul dreptului în conceptul de societate comercială care implică asocierea a două sau m/multor persoane cu punerea în comun a unor resurse în vederea desfășurării unei activități economice și împărțirii beneficiilor rezultate. Pentru activitatea eficientă este necesară și o bază legislativă care să reglementeze acest gen de activitate.

Dacă ne reamintim sistemul de drept se divizează în două ramuri mari de drept: drept public – care cuprinde totalitatea normelor dreptului care au ca obiect de reglementare raporturile apărute între stat și cetățeni (constituțional, administrativ, penal); dreptul privat – cuprinde ansamblul de norme juridice care sunt purtători de drepturi și obligații subiective, iar subiectele se situează pe o poziție de egalitate juridică, chiar și în cazurile în care unul dintre ei este din categoria organelor publice (civil, comercial, familiei, muncii, dpc). Din cele menționate rezultă că dreptul comercial este o subramură a dreptului privat, de sine stătătoare care cuprinde ansamblul de norme juridice aplicabile raporturilor generate de actele juridice, faptele și operațiunile considerate de lege ca fapte de comerț, precum și acele raporturi la care participă persoanele care au calitate de comerciant.

Dreptul comercial este format dintr-un complex de norme juridice de natură variată ce cuprinde norme juridice administrative, civile care în ansamblul reprezintă un tot unitar ce conferă calitatea de drept special. Specificul dr.com. este: 1) *în sens general* - ca o totalitate de norme juridice; ca știința ce reglementează istoricul, etapa actuală de dezvoltare și evoluția de norme juridice și ca obiect de studiu ce reglementează implementarea normelor juridice în practică. 2) *în sens economic* – comerțul este activitatea care constă în promovarea bunurilor și trecerea acestor bunuri altora, care au nevoie pentru a le revinde. 3) *juridic* – este totalitatea actelor și faptelor juridice stabilite de lege ca comerciale.

Dreptul comercial este ramura de drept privat care cuprinde ansamblul de drepturi juridice ce reglementează relațiile sociale patrimoniale și personal-nepatrimoniale din sfera activității de comerț, care se nasc între persoanele care au calitatea de comerciant și se află pe poziția de egalitate juridică.

Obiectul dreptului comercial sunt raporturile juridice care apar în domeniul comercial pe teritoriul unui stat. În sens larg obiectul este activitatea comercială a antreprenorilor. Calitatea de comerciant o au toate persoanele care exercită permanent o activitate de antreprenariat cu titlul de profesie sau care au numele sau firma înmatriculată în registrul de stat al întreprinzătorilor.

Normele juridice de drept comercial au ca obiect de reglementare în principal a relațiilor sociale patrimoniale cu caracter comercial și în secundar relațiile personal nepatrimoniale.

Scopul principal al dreptului comercial este reglementarea raporturilor juridice care apar în urma efectuării faptelor de comerț cu participarea persoanelor juridice și fizice numite antreprenori. Unul din momentele de bază al obiectului de reglementare a dreptului comercial este determinarea caracteristicile activității de antreprenariat. La noi termenul de comerciant este înlocuit cu termenul de antreprenor.

Prin calitatea subiecților, obiectul de reglementare, capacitatea subiecților. Se aseamănă că sunt ramuri ale dreptului privat, principii, bunurile folosite, scopul.

Este totalitatea normelor juridice reglementate de către părți întru dirijarea anumitor raporturi de drept comercial. Ele sunt: codul civil (izvor de bază); legile speciale, legile organice, hotărâri, regulamente comerciale, tratate internaționale cu caracter comercial, convenții (de la Paris cu privire la apărarea proprietății industriale ratificată cu R.M. în 1993).

Principii sunt acele idei călăuzitoare pe care se bazează dreptul. Ele se divizează în principii fundamentale (constituționale) și speciale. Din cele speciale fac parte: 1) libertatea comerțului; 2) concurența liberă; 3) circulația liberă a mărfurilor și libertatea prestării serviciilor; 4) libertatea prețurilor.

Art.1 al legii cu privire la antreprenoriat conține definiția legală a antreprenoriatului.

Trăsăturile de bază a întreprinzătorului sunt: este o activitate social utilă și legală; este o activitate desfășurată în mod independent și din proprie inițiativă; este o activitate desfășurată în nume propriu, sub o anumită denumire de firmă.

TEMA 2. SUBIECTELE DREPTULUI AFACERILOR

1. Noțiunea și clasificarea subiecților dreptului afacerilor

2. Întreprinzătorul – subiect al dreptului afacerilor

3. Persoanele juridice - subiect al dreptului afacerilor

1. Noțiunea și clasificarea subiecților dreptului afacerilor

Subiect al dreptului afacerilor se consideră participantul la raportul juridic comercial care obligatoriu trebuie să aibă calitatea de comerciant, și acest raport este reglementat de normele dreptului comercial.

Conform CCR această reglementare se aplică oricărei persoane care săvârșește fapte de comerț, indiferent dacă persoana care le săvârșește are sau nu calitatea de comerciant. Dacă efectuarea faptelor de comerț au un caracter profesional, persoana în cauză devine comerciant.

Subiecte a dreptului comercial pot fi atât persoane fizice cât și juridice, care are calitatea de comerciant (antreprenor). Comerciant poate fi orice persoană fizică sau juridică care desfășoară activitatea comercială, adică săvârșesc fapte de comerț cu caracter profesional. Din cele expuse rezultă că pentru dobândirea calității de comerciant, persoana trebuie să îndeplinească 2 condiții:

- 1) să săvârșească acte de comerț;
- 2) să săvârșească faptele de comerț ca pe o profesiune obișnuită.

2. Întreprinzătorul (comerciantul) – subiect al dreptului afacerilor

Atât CCR cât și Legislația R.M. nu dă o definiție concretă a comerciantului, ci precizează cine are calitatea de comerciant (antreprenor).

Art.26 CCRM prevede că: „(1) *Persoana fizică are dreptul să practice activitatea de întreprinzător, fără a constitui o persoană juridică, din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege. (2) Persoana care practică activitatea de întreprinzător fără înregistrare de stat nu poate invoca lipsa calității de întreprinzător. (3) Asupra activității de întreprinzător desfășurate fără constituirea de persoană juridică se aplică regulile care reglementează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ dacă din lege sau din esența raporturilor juridice nu rezultă altfel*”. În „Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi” din art.2 aflăm: „(1) Antreprenor poate fi: 1) orice cetățean al R.M. care nu este îngrădit în drepturi, în modul stabilit de prezenta lege și de alte acte legislative; 2) orice cetățean străin sau apatrid, în conformitate cu legislația în vigoare...”

Condițiile cerute pentru dobândirea calității de comerciant:

1. săvârșirea de fapte de comerț obiective;

2. săvârșirea faptelor de comerț ca profesiune (când este o îndeletnicire permanentă);

3. săvârșirea faptelor de comerț în nume propriu.

Incompatibilități:

Tot în art.2 „Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi” este specificat și cine nu au dreptul de a practica antreprenoriatul și anume: „... șefii și specialiștii din autorități ale administrației publice, în a căror atribuție intră hotărârea problemelor legate de desfășurarea activității de antreprenoriat sau controlul asupra unei asemenea activități”.

Deci, dacă să clasificăm persoanele care nu pot fi comercianți vom specifica: nu pot avea calitatea de comerciant:

1) *Datorită funcției pe care o dețin:* a) parlamentarii; b) funcționarii publici; c) judecătorii, procurorii, polițiștii; d) militarii etc.

2) *Datorită profesiei:* a) meseriașii (scopul principal al lor este munca calificată sau prestarea de servicii, ci u comercializarea mărfurilor sau a serviciilor); b) persoanele care exercită profesii liberale (medicii stomatologi, avocații, notarii; deoarece ei primesc onorarii și nu urmăresc obținerea de profit ca scop); c) agricultorii (scopul fiind creșterea produselor agricole și chiar dacă le vinde el nu speculează chiar dacă se obține evident un profit).

Decăderi:

Instanța de judecată poate interzice condamnatului exercitarea profesiei de comerciant ca o pedeapsă complementară prin emiterea unei hotărâri.

Interdicții:

1. legale – care se referă la:

a) anumite activități care nu pot face obiect al comerțului particular și care sunt monopol de stat;

b) activitățile care sunt considerate infracțiuni (fabricarea sau comercializarea drogurilor).

2. convenționale – care sunt stabilite sub forma clauzelor înserate în contract și produc efecte între părțile contractante.

3. Persoanele juridice – subiect al dreptului afacerilor

De asemenea tot în „Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi” din art.2 mai aflăm: „Antreprenor poate fi: 3) un grup de cetățeni sau de apatrizi (un grup de parteneri) din care se constituie antreprenorul colectiv; 4) orice persoană juridică sau fizică în conformitate cu scopurile sale principale și cu legislația.

Statul și autoritățile administrației publice locale sunt antreprenori speciali. Atribuțiile de antreprenor la întreprinderile de stat (municipale) le execută managerul-șef de întreprindere pe baza contractului încheiat cu acesta.”

Societatea comercială poate fi privită în 2 sensuri:

a) ca o instituție juridică – considerată a fi un organism constituit de regulă pe baze asociative, cu scopul obținerii unui profit și în vederea realizării unei activități comerciale.

b) ca un contract – cu caracteristici proprii determinate de specificul scopului pentru care s-a realizat acordul de voință.

Dovada calității de comerciant:

1) la persoanele fizice se poate proba numai prin prezentarea unor dovezi din care să rezulte că persoana fizică în cauză a săvârșit efectiv una sau mai multe fapte de comerț, ca profesiune obișnuită și în nume propriu.

2) La persoanele juridice se poate proba prin dovedirea constituirii societății (copia certificatului de înmatriculare).

Încetarea calității de comerciant:

1. La persoanele fizice – în momentul în care nu mai săvârșește fapte de comerț ca profesiune. Încetarea poate avea un caracter temporar și poate fi reluată. Totală este atunci când persoana are intenția de a nu mai săvârși fapte de comerț.

2. La persoanele juridice – în momentul când încetează să mai existe ca persoană juridică (dizolvare, lichidare). Încetarea totală este odată cu ultima acțiune de lichidare.

CCRM în art.106 (2) clasifică societățile comerciale în felul următor: societate în nume colectiv; societate în comandită; societate cu răspundere limitată; societatea pe acțiuni.

De asemenea calitatea de comerciant cum s-a specificat și în legea cu privire la antreprenariat mai poate avea: statul și unitățile sale administrativ-teritoriale; cooperativele; asociațiile, fundațiile, instituțiile (când săvârșesc anumite fapte de comerț).

Ele sunt forme primare sau principale întrucât își pot constitui, în afara localității de sediu, structuri subordonate, cum sunt: sucursalele, filiale, reprezentanțe sau alte sedii secundare.

a).Societatea în nume colectiv ,este cea în care răspunderea asociaților este solidară și nelimitată, iar obligațiile sunt garantate cu patrimoniul social.

b).Societatea în comandită este cea ale cărei obligații sociale sunt garantate cu patrimoniul și cu răspunderea nelimitată și solidară a asociaților comandați. Comanditarii răspund numai până la limita aportului lor.

c).Societatea cu răspundere limitată, ale cărei obligații sociale sunt garantate cu patrimoniul social; asociații sunt obligați numai la plata părților sociale.

d).Societatea pe acțiuni, ale cărei obligații sociale sunt garantate cu patrimoniul social; acționarii sunt obligați la plata acțiunilor lor.

Asociații sunt liberi să-și aleagă orice formă de societate prevăzută de lege. Alegerea formei de societate este influențată de factori, cum sunt: natura afacerii, mărimea capitalului social, numărul asociaților interesați etc. Regula libertății formei de asociere poate suferi unele derogări, atunci când legea, pentru anumite acte de comerț, în scopul ocrotirii unor interese, prevede un anumit tip de societate.

TEMA 3. PERSOANA FIZICĂ-SUBIECT AL DREPTURILOR AFACERILOR

1. Întreprinzătorul individual. Patenta de întreprinzător

2. Gospodăria țărănească

1. Noțiunea gospodăriei țărănești. Gospodăria țărănească este o întreprindere individuală,bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole și asupra altor bunuri,pe munca personală a membrilor unei familii,având ca scop obținerea de produse agricole,prelucrarea lor primară,comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole.

2. Legislația ce reglementează gospodăria țărănească. Activitatea gospodăriei țărănești este reglementată de legea nr.1353-XIV privind gospodăriile țărănești;legea nr.845-XII cu privire la antreprenariat și întreprinderi;de Codul funciar,Codul Fiscal,Codul muncii,Codul civil și alte acte normative.

3. Crearea gospodăriei țărănești. Gospodăria țărănească se crează în temeiul declarației de de constituire,semnată de fondator și de potențiali membri ai acestuia.În declarația de constituire se indică denumirea completă și abreviată a gospodăriei;sediul gospodăriei;numele,prenumele,data nașterii,cetățenia și domiciliul fondatorului și al potențialelor membri ai ei,gradul de rudenie al acestuia cu fondatorul;numerele de înregistrare,amplasarea și suprafața,conform cadastrului bunurilor imobile,a terenurilor proprietate individuală sau proprietate comună,precum și a terenurilor arendate;componenta altor bunuri imobiliare care se transmit în proprietate comună membrilor gospodăriei.

4. Firma gospodăriei țărănești. Denumirea gospodăriei țărănești va conține cuvintele,,gospodărie țărănească”,numele fondatorului și sediul gospodăriei. Denumirea abreviată a gospodăriei va conține inițialele ,,Ț.G.”,numele fondatorului și sediul ei.

Sediul gospodăriei țărănești este în localitatea de domiciliu al conducătorului gospodăriei.

5. Statutul gospodăriei țărănești. Gospodăria țărănească are statutul juridic de persoană fizică.

6. Înregistrarea gospodăriilor țărănești. Pentru înregistrarea gospodăriei țărănești,fondatorul prezintă primăriei:

- declarația de constituire,
- copiile de pe documentele ce confirmă dreptul de proprietate al fondatorului și al potențialelor membri gospodăriei asupra terenurilor;
- copiile de pe contractul de arendă a terenurilor,după caz,autentificate de secretarul primăriei,
- bonul de plată,pe contul primăriei,și a taxei de înregistrare a gospodăriei.

În baza legii nr.1265-XIV,pentru înregistrarea întreprinderilor cu statut de persoană fizică,precum,și a modificărilor la documentele de constituire ale acestora se achită o taxă în mărime de 54 lei.

Primăria înregistrează gospodăria țărănească,în decursul unei săptămâni din ziua prezentării documentelor prevăzute,efectuând înscrieri de rigoare în Registrul gospodăriilor țărănești,și eliberează certificatul de înregistrare sau emite o decizie privind refuzul de a înregistra gospodăria.Din momentul înregistrării,gospodăria țărănească este în drept să-și înceapă activitatea.

7. Registrul gospodăriilor țărănești.Registrul gospodăriei țărănești este ținut de primărie și în el,se înscrie:

- denumirea completă și abreviată a gospodăriei,sediul ei;
- numele, prenumele,data nașterii,cetățenia și domiciliul fondatorului ulterior conducător al gospodăriei;
- datele de indentitate ale altori membri ai gospodăriei,gradul lor de rudenie;
- numerele de înregistrare,amplasarea și suprafața,conform cadastrului bunurilor imobile,a terenurilor proprietate individuală sau proprietate comună precum și a terenurilor arendate.

2. Funcționarea gospodăriei țărănești

1. Administrarea gospodăriei țărănești.Gospodăria țărănească este administrată de fondatorul ei,iar în cazul eliberării fondatorului din funcție,funcția de conducător al gospodăriei țărănești o poate îndeplini unul din membri care a atins vârsta de 18 ani și are capacitate de exercițiu deplină,ales de ceilanți membri ai gospodăriei.

Conducătorul gospodăriei țărănești reprezintă gospodăria în instanța de judecată,în relațiile cu alte autorități publice;organizează activitatea gospodăriei, eliberează procuri pentru efectuarea de tranzacții;angajează și eliberează lucrători; ține evidența timpului de lucru și salariilor persoanelor care lucrează în bază de contract,stabilește politica de evidență în gospodărie,asigură evidența contabilă etc.

2. Drepturile și obligațiile membrilor gospodăriei țărănești.În baza art.16 din legea nr.1353-XIV,pot fi membri ai gospodăriei țărănești,în afară de conducător, soțul(soția),părinții,copiii,inclusiv adoptivi,frații,surorile și nepoții lui care au atins vârsta de 16 ani.Persoanele care lucrează în bază de contract în gospodăria țărănească nu sunt considerate membri ai gospodăriei.

Membrul gospodăriei țărănești este în drept să aleagă și să fie ales conducător al gospodăriei,să ia cunoștință de datele nominale și financiare a gospodăriei,să ceară cota sa din produsele și veniturile gospodăriei și să iasă din gospodărie primind cota sa din bunurile transmise în numerar sau natură.

Una din principalele obligațiuni ale membrului gospodăriei este de-a participa cu munca personală la activitatea gospodăriei.În cazul când nu a participat prin munca personală la activitatea gospodăriei în decursul a 3 ani consecutivi,membrul gospodăriei urmează să fie exclus(cu excepția faptului că a fost ales în funcție electivă,a făcut serviciul militar în termen,a studiat la o instituție de învățământ sau a fost bolnav).

3. Statutul juridic al bunurilor membrilor gospodăriei țărănești.Bunurile membrilor gospodăriei pot fi:terenurile,plantațiile,construcțiile gospodăriei, instalațiile de ameliorare,vitele productive și de muncă,pășărilor,tehnica agricolă și altă tehnică,mijloace de transport,utilaje,inventarul și alte bunuri.Aceste bunuri pot aparține unui sau mai multor membri ai gospodăriei cu drept de proprietate individuală,membrilor gospodăriei cu drept de proprietate comună în devălmășie sau cu drept de proprietate comună în diviziune.

Membrul gospodăriei este în drept să vândă,să dăruiească sau să înstrăineze în alt mod cota sa din bunurile comune exclusiv membrilor gospodăriei sau altor persoane,care nu erau,dar au devenit membri ai gospodăriei.

Cota din bunurile comune se atribuie membrului gospodăriei țărănești la pierderea calității de membru al gospodăriei fără ca el să întemeieze o nouă întreprindere, la urmărirea cotei pentru obligațiile personale, la reorganizarea sau lichidarea gospodăriei țărănești.

În cazul pierderii calității de membru al gospodăriei țărănești, cota din mijloacele fixe de producție care se află în proprietate comună este inseparabilă în natură. În acest caz, cota se plătește în bani sau în producție agricolă.

3. Reorganizarea și lichidarea gospodăriilor țărănești

1. Reorganizarea gospodăriilor țărănești poate avea loc prin hotărâre a membrilor ei sau a instanței de judecată, și se reorganizează prin fuziune, asociere, separare, divizare sau transformare.

2. Lichidarea gospodăriei țărănești poate fi prin hotărâre a membrilor ei sau a instanței de judecată la cererea unui membru al gospodăriei, la cererea primăriei, inclusiv, în cazul în care nici unul dintre membrii gospodăriei nu are drept de proprietate asupra pământului; în cazul insolvenței gospodăriei precum și în cazul dacă nu a rămas nici un membru și nici un moștenitor al acestuia nu dorește să țină mai departe gospodăria.

4. Asociațiile gospodăriilor țărănești și uniunile asociațiilor

Asociația și uniunea sunt organizații necomecciale constituite binevol de persoane fizice și juridice asociate, prin comunitate de interese care nu contravin ordenii publice și bunurilor moravcure, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale (art.181, alin.1, C.C.).

Asociația și uniunea sunt create în bază de contracte de constituire, care activează în conformitate cu legislația și cu statutul lor.

Organele de conducere, de execuție și de control a asociației și uniunii sunt:

- adunarea generală a membrilor asociației și a uniunii;
- consiliul asociației și consiliul uniunii;
- comisia de cenzori.

Asociația și uniunea se pot reorganiza și lichida prin fuziune, asociere, separare, divizare sau transformare exclusiv în organizații necomerciale.

TEMA 4. CONSTITUIREA ȘI FUNCȚIONAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

1. Noțiunea, evoluția istorică și natura juridică a societăților comerciale

2. Formele și clasificarea societăților comerciale

3. Condiții generale de constituire a societăților comerciale

4. Înregistrarea societăților comerciale

5. Funcționarea societăților comerciale

6. Modificarea și suspendarea societăților comerciale

1. Regulile generale care guvernează funcționarea societăților comerciale

Privind funcționarea societăților comerciale, regulile generale se referă la: regimul juridic al bunurilor, constituind proprietatea societăților comerciale; dreptul asociațiilor la dividende; funcționarea adunării generale; administrarea societății; funcționarea cenzorilor; obligațiile referitoare la actele societății comerciale; raporturile asociațiilor cu societatea; raporturile asociațiilor cu terții.

2. Regimul bunurilor constituind proprietatea societăților comerciale

La baza societății comerciale stă proprietatea acesteia asupra bunurilor patrimoniale. Drept urmare, bunurile constituite ca apotr în societate devin proprietatea acesteia până în momentul dizolvării și lichidării ei. Aceste bunuri nu vor putea fi urmărite de creditorii asociatului debitor, ei pot urmări numai beneficiile pe care asociatul debitor le încasează de la societate.

Societatea este obligată să ia măsuri pentru constituirea patrimoniului și depunerea capitalului social subscris de către asociați, potrivit stipulațiilor contractului de societate sau prevederilor statutului, să asigure conservarea și reîntregirea capitalului, atunci când, din diferite motive, s-a micșorat sub nivelul de lege și actele constitutive. Modificarea capitalului social poate fi nominală, fără să producă o schimbare efectivă în patrimoniul societății și efectivă, când se produce o sporire sau reducere a patrimoniului societății.

Reducerea capitalului este nominală în situația în care, constatând o pierdere sau micșorare de valoare a patrimoniului societății, cifra capitalului nominal al societății este redusă printr-o operație contabilă, spre a corespunde cu patrimoniul real. Această reducere nu periclitează nici pe creditorii societății și nici pe asociați, deoarece bunurile rămân aceleași: indirect, creditorii sociali sunt prejudiciați, deoarece o devalorizare a capitalului social permite ca o parte a valorii sociale să figureze în bilanț ca beneficii ce vor fi distribuite asociaților, ceea ce înseamnă o diminuare a garanțiilor creditorilor societății.

Reducerea capitalului social sub minimum, dacă asociații nu decid completarea lui, are ca efect dizolvarea societății.

3. Raporturile asociaților cu societatea

În baza art. 113, C.C., aportul social nu este producător de dobândă, ci de dividend (beneficiu), în situația în care activitatea este rentabilă și se realizează un profit.

Dividendul este, prin urmare, cota parte din profit cuvenită proprietarilor de acțiuni sau de părți sociale. Fiecare asociat este îndreptat să primească dividendele stabilite prin contractul de societate. De regulă, această parte din beneficiu este stabilită proporțional cu cota de participare la capitalul social, dar asociații pot conveni să stabilească alte cote din beneficiu. Dividendele nu se vor putea distribui decât din beneficiile reale. Dividendele se încasează periodic, conform dispozițiilor legale și contractuale.

Beneficial constituie un excedent al activului față de pasiv. Diferența dintre activ și pasiv este beneficial net. Nu este obligatoriu ca întregul beneficiu net să fie distribuit ca dividende. O parte din acest beneficiu prevăzut în contractul de societate sau printr-o convenție ulterioară poate fi alocat pentru majorarea capitalului social sau pentru constituirea unui fond de rezervă.

Menționăm faptul că, legislația moldovenească prevede aportul la capitalul social nu numai în lei (art. 112, C.C.) ci și în natură (art. 114, C.C.). Ca și aportul exprimat în lei, aportul în natură se varsă integral în cel mult 6 luni de la data înregistrării societăților comerciale, iar ca obiect, aportul în natură, are odice bunuri aflate în circuitul civil.

4. Funcționarea organelor societății

Ca orice persoană juridică, societatea comercială, are o voință de sine stătătoare, care nu se confundă cu voința asociaților. Societatea își manifestă voința prin organele sale: adunarea generală a asociaților, administratorii și cenzorii.

1. Adunarea generală, ca organ de deliberare, este chemată să decidă, atât asupra problemelor obișnuite pentru viața societății, cât și asupra unor probleme deosebite, care vizează elementele fundamentale ale existenței societății.

Având în vedere această situație, legea reglementează adunarea ordinară și adunarea extraordinară, cu precizarea fiecăria, a condițiilor de cvorum și majoritate cerute pentru luarea hotărârilor.

Adunarea generală ordinară este adunarea care se întrunește cel puțin o dată pe an, nu mai devreme de o lună și nu mai târziu de două luni de la data primirii de către organul financiar a dării de seamă anuale a societății. Societatea pe acțiuni cu un număr de acționari mai mare de 5000 este obligată să țină adunări generale regionale dacă la două adunări anterioare n-a fost întrunit cvorumul prevăzut. Adunarea generală ordinară se va întruni pentru a delibera și decide asupra problemelor obișnuite privind viața societății, înscrise pe ordinea de zi, în raport cu forma societății comerciale. Ea se va ține la sediul societății și în localul indicat în convocare. Potrivit legii, adunarea generală este obligată să discute, să aprobe sau să modifice bilanțul contabil, după ascultarea raportului

administratorilor și cenzorilor și să fixese dividendul convenit asociaților, să aleagă pe administratori și cenzori, să se pronunțe asupra gestiunii administratorilor, să stabilească bugetul de venituri și cheltuieli și, după caz, programul de activitate pe exercițiul următor.

În societatea pe acțiuni, pentru validitatea deliberărilor adunării ordinare este necesară prezența acționarilor care să reprezinte cel puțin jumătate din capitalul social; hotărârile se iau de acționarii care dețin majoritatea absolută din capitalul social reprezentat în adunare.

În societatea cu răspundere limitată, asupra problemelor obișnuite, adunarea decide prin votul reprezentând majoritatea absolută a asociaților și a părților sociale.

În cazul societății în nume colectiv și societății în comandită, hotărârile se iau prin votul asociaților care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social.

Prin majoritate sau majoritate absolută, legea înțelege jumătate plus unu.

Adunarea extraordinară-această adunare se întrunește ori de câte ori este nevoie a se lua o hotărâre în probleme care reclamă modificarea actelor constitutive ale societății. Asemenea probleme sunt: prelungirea duratei societății; mărirea sau reducerea capitalului social; schimbarea obiectului ori a formei societății; mutarea sediului; fuziunea cu alte societăți; dizolvarea anticipată a societății etc. Condițiile de cvorum și de majoritate sunt diferite, mai riguroase decât pentru adunarea generală ordinară. Astfel, în societatea pe acțiuni, pentru validitatea deliberărilor adunărilor generale extraordinare, sunt necesare la prima convocare, prezența acționarilor reprezentând $\frac{3}{4}$ din capitalul social iar hotărârile să fie luate cu votul unui număr de acțiuni care să reprezinte cel puțin jumătate din capitalul social. La convocarea următoare, prezența acționarilor reprezentând jumătate din capitalul social, iar hotărârile să fie luate cu votul unui număr de acționari care să reprezinte cel puțin o treime din capitalul social.

2. Convocarea adunării generale. Pentru o bună organizare a adunării generale, convocarea trebuie să cuprindă în mod obligatoriu anumite elemente. Potrivit legii, ea trebuie să conțină locul și data ținerii adunării, precum și ordinea de zi.

Locul adunării este sediul societății, iar data adunării trebuie fixată încât să asigure timpul necesar ajungerii convocării la cunoștința asociaților. Termenul de întrunire nu poate fi mai mic de 15 zile, de la data comunicării convocării.

Ordinea de zi trebuie să fie explicită; ea trebuie să arate toate problemele care vor face obiectul dezbaterilor adunării.

Modalitatea de încunoștiințare a asociaților este diferită, în cazul societății pe acțiuni înștiințarea se face prin publicarea în Monitorul Oficial, precum și într-unul din ziarurile răspândite din localitatea în care se află sediul societății sau din cea mai apropiată localitate.

În societatea cu răspundere limitată, comunicarea convocării se face prin scrisoare recomandată (invitații în scris) și se trimite de către comitetul de conducere tuturor asociaților societății cel târziu cu 15 zile până la convocarea adunării generale (Reg. 500, art. 85). Pe când în societatea în nume colectiv, unde legislația prevede numărul asociaților să nu fie mai mare de 20, comunicarea convocării trebuie să se facă în condițiile în care asigură participarea asociaților la adunarea generală.

3. Desfășurarea adunării generale. Calitatea de asociat conferă dreptul asociatului de a participa la adunarea generală. Acest drept se exercită personal de către fiecare asociat. Asociații nu vor putea fi reprezentați la adunarea generală, decât prin alți asociați, în baza unui mandat de participare, ce necesită a fi autentificat fie de notar, fie de administrația organizației de la locul de muncă, de studii sau de trai al acționarului, iar pentru pensionari la organul de asistență socială de la locul de trai (legea nr. 1134-XII, art. 57).

În cazul în care acționarul nu are capacitatea legală, ca și în cazul persoanelor juridice, participarea la adunarea generală se realizează prin reprezentanții lor legali.

Ședința adunării generale se va ține în ziua, ora și locul prevăzute în convocare. Potrivit legii, ședința adunării generale se deschide de către președintele consiliului de administrare sau de către persoana care îl înlocuiește.

Adunarea generală va alege dintre acționari unu până la trei secretari, care vor verifica lista de prezență a acționarilor, arătând capitalul pe care îl reprezintă fiecare, precum și procesul-verbal întocmit de cenzori pentru constatarea îndeplinirii tuturor formalităților cerute de lege și actul constitutiv pentru

prezența la adunarea generală și luarea hotărârilor, se trece la dezbaterile problemelor care fac obiectul ordinii de zi.

Dreptul de vot este strâns legat de participarea la capitalul social. În cazul societății cu răspundere limitată adunarea generală este deliberativă, dacă cei prezenți constituie cel puțin $\frac{3}{4}$ din numărul total de voturi (Reg. 500, p. 85) și fiecare parte socială dă dreptul la un vot. La adunarea generală a acționarilor, votarea se face după principiul „o acțiune cu drept de vot-un vot” (legea nr. 1134-XIII, art. 60). În cazul societății pe acțiuni, nu au drept de vot acționarii care dețin acțiuni preferențiale, cu dividend, fără drept de vot.

În societatea în comandită și societatea în nume colectiv, legea nu reglementează dreptul de vot, determinarea dreptului de vot la adunarea generală se lasă pe seama prevederilor actului constitutiv.

Hotărârile adunării generale se iau prin vot deschis. În mod excepțional, votul secret este obligatoriu, oricare ar fi prevederile actelor constitutive, pentru alegerea membrilor consiliului de administrare și a cenzorilor, pentru revocarea lor și pentru luarea hotărârilor referitoare la răspunderea administratorilor.

Actele normative privind societățile comerciale prevăd și votarea prin corespondență (legea nr. 1134-XIII, art. 61), iar rezultatul votului prin corespondență se aduce la cunoștința acționarilor printr-un aviz și/sau prin publicarea informației despre rezultatul votului.

Hotărârile adunării generale, ca și dezbaterile, în rezultat, și declarațiile făcute de asociați în ședință, la cererea acestora, sunt înscrise de secretarii de ședință, în procesul-verbal, semnat de președintele adunării și de secretarul ședinței. Procesul-verbal se întocmește în termen de 10 zile de la închiderea adunării generale, în cel puțin două exemplare. La procesul-verbal se vor anexa actele referitoare la convocarea, precum și listele de prezență a acționarilor. Potrivit hotărârii adunării generale, procesul-verbal se autentifică de comisia de cenzori sau de notar (legea nr. 1134-XIII, art. 64).

Pentru a fi opozabile terților, hotărârile adunării generale trebuie publicate. În cazul societății pe acțiuni hotărârile adunării generale vor fi depuse, în termen de 15 zile, la oficiul registrului acționarilor, pentru a fi menționate în registru, și publicate în Monitorul Oficial.

Pentru celelalte forme ale societăților comerciale, legea nu prevede obligația aducerii la cunoștința terților a hotărârilor adunării generale.

5. Administrarea societății

Cu privire la administrarea societăților comerciale, Codul civil și actele normative ce reglementează societățile comerciale, cuprind dispoziții diferite, în funcție de forma juridică a societății.

În societatea în nume colectiv, gestiunea societății este asigurată de unul sau mai administratori. Fiecare administrator are dreptul să reprezinte societatea (C.C. art. 124).

În societatea în comandită, administrarea societății se va încredința unuia sau mai multor asociați comanditați (C.C., art. 138).

În societatea cu răspundere limitată, administrarea societății este realizată de unu sau mai mulți administratori, normele cu privire la administrarea, reprezentarea și conducerea societății sunt stabilite în statutul ei (C.C., art. 155).

Potrivit art. 65 din legea nr. 1134-XIII, societatea pe acțiuni este administrată de unu sau mai mulți administratori, ei constituie un consiliu de societate. Președintele consiliului este directorul general sau director al societății. Membrii consiliului societății, compus din cel puțin 5 membri, se aleg de adunarea generală pe un termen de un an.

În calitate de administrator este numită, în mod obișnuit, o persoană fizică, denumită *mandant*. În cazul în care o persoană juridică a dobândit calitatea de administrator al societății, ea trebuie să-și desemneze un reprezentant permanent, persoană fizică, prin care să-și îndeplinească funcția.

Persona care este desemnată în calitate de administrator trebuie să îndeplinească condițiile cerute de lege: să fie cetățean al R.M.; să aibă capacitate de exercițiu deplină; să aibă o moralitate neștirbită; să fie asociat al societății.

La constituirea societății, administratorii sunt stabiliți în actul de constituire. Privitor la societatea în comandită, societatea în nume colectiv și societatea cu răspundere limitată, actul constitutiv trebuie să

prevadă asociații care administrează și reprezintă societatea, persoanele fizice sau juridice, puterile ce li s-au conferit și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat.

Referitor la societatea pe acțiuni, actul constitutiv trebuie să cuprindă numele și prenumele, locul și data nașterii, domiciliul și cetățenia administratorilor persoane juridice, garanția pe care administratorii sunt obligați să o depună, puterile ce li se conferă și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat, drepturile speciale de reprezentare și de administrare acordate unora dintre ei.

Legislația moldovenească durată funcției de administrator. Astfel, pentru societatea cu răspundere limitată, societatea în comandită și societatea în nume colectiv, legea prevede, că asociații care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social pot alege unul sau mai mulți administratori dintre ei, fixându-le puterile și durată însărcinării în actul constitutiv.

Pentru cazul societății pe acțiuni, legea prevede că societatea este administrată de unu sau mai mulți administratori temporari și revocabili. Administratorii numiți prin actul de constituire pot îndeplini această funcție pe o durată cel mult patru ani, iar în cazul când durată nu a fost stabilită prin actul constitutiv sau statut, aceasta va fi de doi ani. Raportul juridic dintre administrator și societate este un contract de mandat încredințat administratorului cu sau fără reprezentare.

Potrivit prevederilor Codului civil, precum și a actelor normative ce reglementează societățile comerciale, administratorul poate face toate operațiile cerute pentru aducerea la îndeplinire a efectului societății, afară de restricțiile arătate în actul constitutiv și în art. 154, p. b, C.C.

Funcția de administrator al societății încetează prin revocare, renunțarea administratorului, moartea, incapacitatea administratorului.

6. Raporturile societății comerciale cu terți

Pentru obligațiile sociale contractate în numele și în contul societății va răspunde, în primul rând, societatea, cu patrimoniul său. În subsidiar, când creditorii nu sunt îndeplățiți astfel, va fi angajată și răspunderea asociaților, solidar și nemărginit, în societățile de persoane, în limita aportului sau acțiunilor lor, în societatea cu răspundere limitată și în societățile de capitaluri.

Creditorii personali ai asociaților își pot valorifica pretențiile, dar nu asupra patrimoniului societății comerciale care este distinct de patrimoniile asociaților, ci numai asupra dividendelor, acțiunilor și părților sociale ale asociaților și acționarilor.

7. Obligațiile referitoare la actele societății comerciale

Codul civil stabilește anumite obligații ale societății comerciale, privind actele sale. În toate actele scrise, ce emană de la societate, este obligatoriu să se arate denumirea societății comerciale, forma juridică, obiectul de activitate, sediul, capitalul social, modul de reprezentare, filialele și reprezentanțele societății. Din aceste mențiuni, cuprinse în actele societății, terți iau cunoștință de unele elemente de identificare și de garanțiile pe care societatea le oferă pentru îndeplinirea obligațiilor asumate.

TEMA 5. REORGANIZAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

- 1. Noțiunea și formele reorganizării persoanelor juridice cu scop lucrativ**
- 2. Reorganizarea persoanelor juridice cu scop lucrativ prin fuziune**
- 3. Reorganizarea persoanelor juridice cu scop lucrativ prin dezmembrare**
- 4. Reorganizarea persoanelor juridice cu scop lucrativ prin transformare**

Dizolvarea societăților comerciale. Încetarea existenței societății comerciale reclamă realizarea unora operații care să aibă drept rezultat nu numai încetarea personalității juridice, ci și lichidarea patrimoniului societății, prin exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor sociale. În consecință, potrivit legii, încetarea existenței societății comerciale impune parcurgerea a două faze: dizolvarea societății și lichidarea societății.

Dizolvarea societății privește acele operațiuni care declanșează acest proces și asigură premisele lichidării patrimoniului social. Aceste operațiuni se referă la hotărârea de dizolvare și aducerea ei la cunoștința celor interesați.

Potrivit legii, hotărârea privind dizolvarea societății este luată, după caz, de adunarea asociaților ori de instanța judecătorească. Excepțional, dizolvarea societății se produce în temeiul legii.

2. Cauzele de dizolvare a societăților comerciale

Cauzele de dizolvare a societății comerciale sunt prevăzute de art. 86, C.C. sau stabilite în actul constitutiv. Prin dispozițiile citate sunt reglementate unele cauze de dizolvare generale și deci aplicabile tuturor societăților comerciale, precum și anumite cauze specifice unora dintre formele de societate.

1. Expirării termenului stabilit pentru durata ei. (art. 86, p. 1, lit. a, C.C.) Potrivit legii, în contractul de societate trebuie să se prevadă “durata societății”. De vreme ce însuși actul constitutiv stabilește durata existenței societății, înseamnă că la expirarea termenului contractual, societatea se dizolvă.

2. Atingerii scopului pentru care a fost constituită sau imposibilității atingerii lui. (art. 86, p. 1, lit. b, C.C.). Societatea se dizolvă dacă obiectul de activitate propus este imposibil de realizat, deoarece societatea își pierde rațiunea de a exista. Există imposibilitatea de a realiza obiectul societății când, între asociații din societățile de persoane, intervin neînțelegeri grave care fac imposibilă desfășurarea obiectului societății. Dacă obiectul societății s-a realizat și deci, scopul asociaților a fost îndeplinit, societatea se dizolvă.

3. Hotărârea organului ei competent. Societatea comercială se dizolvă în baza hotărârii adunării asociaților (art. 86, p. 1, lit. c, C.C.). În cazul dizolvării societății prin hotărârea asociaților, aceștia vor putea reveni, cu majoritatea cerută pentru modificarea actului constitutiv, atât timp cât nu s-a făcut nici o repartitie din activ (art. 86, p. 5, C.C.).

4. Hotărârii judecătorești. Societatea comercială se dizolvă prin hotărârea judecătorească, în condițiile legii (art. 87, C.C.). Potrivit legii, instanța de judecată dizolvă societatea comercială dacă constituirea ei este viciată, actul de constituire nu corespunde prevederilor legale, nu se încadrează la prevederile legale referitoare la forma ei juridică de organizare, activitatea ei contravine ordenii publice.

Societatea se dizolvă la cererea oricărui asociat pentru motive temeinice, precum și pentru neînțelegeri grave dintre asociați, care o împiedică să funcționeze.

5. Insolvabilitatea societății comerciale. Societatea comercială se dizolvă în cazul când societatea a fost supusă procesului de insolvabilitate (art. 86, p. 1, lit. e, C.C.). Dacă societatea face obiectul procesului de insolvabilitate, patrimoniul societății este lichidat, în vederea satisfacerii creanțelor creditorilor și, în conștiință, societatea se dizolvă (art. 101, C.C.).

3. Efectele dizolvării societății comerciale

Indiferent de modul în care se realizează, dizolvarea societății produce anumite efecte. Aceste efecte privesc deschiderea procedurii lichidării și interdicția unor operațiuni comerciale noi.

Menționăm faptul că dizolvarea nu are nici o consecință asupra personalității juridice a societății. Prin dizolvare, societatea nu se disființează, ci ea își continuie existența juridică, însă numai pentru operațiunile de lichidare.

Potrivit art. 86, p. 2 din Codul civil, dizolvarea are ca efect deschiderea procedurii lichidării, administratorii au obligația de a convoca adunarea generală a asociaților pentru desemnarea lichidatorilor. În anumite cazuri, dizolvarea are loc fără lichidare. Legea menționează cazul fuziunii și al divizării societăților comerciale (art. 73-84, C.C.). Deci, în aceste cazuri nu are ca efect deschiderea procedurii de lichidare.

Potrivit art. 86, p. 4 din Codul civil, din momentul dizolvării, “administratorii nu mai pot întreprinde noi operațiuni”. Această interdicție impune administratorilor, de a angaja operațiuni comerciale noi, se explică prin starea în care se află societatea. Prin dizolvare, s-a consumat prima fază a procedurii care are drept rezultat final încetarea existenței societății comerciale. Din moment ce a fost dizolvată, societatea nu poate decât să continue realizarea operațiunilor comerciale aflate în curs, fără

să mai poată începe alte operațiuni noi. Activitatea societății nu mai este normală, care să urmărească realizarea de beneficii, ci o activitate orientată spre lichidare.

Încălcarea interdicției legale are drept consecință răspunderea personală și solidară a administratorilor pentru operațiunile întreprinse.

TEMA 6. SOCIETATEA ÎN NUME COLECTIV

- 1. Noțiunea societății în nume colectiv**
- 2. Constituirea societății în nume colectiv**
- 3. Funcționarea societății în nume colectiv**
- 4. Dizolvarea și reorganizarea societății în nume colectiv**

1. Noțiunea societății în nume colectiv

Societatea în nume colectiv este cea mai veche formă de societate comercială. Ea cuprinde un număr mic de asociați care, de obicei, sunt persoane care se cunosc bine între ele. Astfel, potrivit art. 121, p. 1, C.C., societatea în nume colectiv este societatea comercială ai cărei membri practică, în conformitate cu actul de constituire, activitate de întreprinzător în numele societății și răspund solidar și melimitat pentru obligațiile acesteia.

Societatea în nume colectiv poate fi constituită dintr-un număr nu mai mic de 2 și nici mai mare de 20 persoane fizice sau juridice.

La baza constituirii societății, se află contractul de societate (art. 15, p. 1, legea nr. 845-XII). Contractul trebuie să cuprindă, în afară de cele menționate, mențiuni la cuantum și conținutul social al societății și modul depunerii aporturilor, mărimea și modalitatea de modificare a participanților fiecărei participant la capitalul social, răspunderea membrilor pentru încălcarea obligațiilor de depunere a aporturilor, procedura de adoptare a hotărârilor de către asociați, procedura de admitere a noilor asociați, temeiurile și procedura de retragere și excludere a asociatului din societate. Actul constitutiv se semnează de către toți asociații. Societatea se înregistrează la Camera înregistrării de stat, se înmatriculează în Registrul comerțului, se înscrie la administrarea financiară și se publică în Monitorul Oficial al Moldovei. Din acel moment, societatea își desfășoară activitatea, și se obligă, sub o firmă socială. În orice act al societății, trebuie să se arate firma, forma juridică, sediul societății și numărul de înmatriculare în registrul comerțului.

2. Funcționarea societății în nume colectiv

Având în vedere numărul mic al asociaților societății în nume colectiv, legea nu instituționalizează adunarea generală a asociaților acestei societăți. Se înțelege că, în problemele esențiale care privesc activitatea societății, deciziile sunt luate împreună de către asociați.

Codul civil art. 123 alin. 2 prevede că, deciziile se iau prin votul asociaților (fiecare membru al societății are un singur vot) care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social. În mod excepțional, decizia se ia cu votul tuturor asociaților în cazul revocării administratorilor care au fost numiți prin contractul de societate precum și în cazul modificării actului constitutiv.

Societatea în nume colectiv este administrată de unul sau mai mulți administratori, care pot fi asociați sau neasociați, persoane fizice sau juridice. Ei pot fi numiți prin actul de constituire sau aleși de către asociați.

În cazul administrării în comun, deciziile trebuie luate în unanimitate. Dacă administrarea societății se delegează unei sau mai multor persoane, ceilalți membri, pentru a încheia acte juridice în numele societății, trebuie să aibă procură de la prima (art. 124, alin. 3, C.C.).

Administratorii pot face toate operațiile carute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului societății. Împuternicirile administratorilor se limitează la domeniul de activitate al societății. Obligațiile și răspunderea administratorilor sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat și de cele special prevăzute în legislația societăților comerciale.

Datorită numărului mic de asociați și a volumului redus al activității, societatea în nume colectiv nu are anumite persoane special desemnate pentru exercitarea controlului asupra gestiunii administratorilor, așa cum sunt cenzorii în societățile de capitaluri. În absența unor cenzori, fiecare dintre asociații care nu este administrator al societății va exercita dreptul de control asupra gestiunii societății (art. 124, alin. 4, C.C.). Acest drept se exercită prin participarea la luarea deciziilor de către asociați în problemele esențiale ale societății, prin verificarea registrelor comerciale ale societății.

Asociații din societatea în nume colectiv au drepturi și obligații care derivă din calitatea de asociat.

3. Răspunderea pentru obligațiile societății

1. *Răspunderea societății.* Pentru obligațiile societății, răspunderea revine nu numai societății, ci și asociaților. În acest sens, art. 121, alin. 1, C.C. dispune: "... membrii societății practică activitatea de întreprinzător în numele societății și răspund solidar și nelimitat pentru obligațiile acesteia".

2. *Răspunderea asociaților.* Membrii societății în nume colectiv poartă răspundere subsidiară solidară cu tot patrimonial lor pentru obligațiile societății (art. 128, alin. 1, C.C.). Aceasta înseamnă că asociații pot fi urmăriți numai după ce creditorii sociali, în prealabil, au chemat în judecată societatea, au urmărit-o și au executat-o și nu-și pot satisface în întregime creanțele.

Cum se poate observa, pentru acționarea asociaților, legea nu cere ca, în prealabil, societatea să fie supusă executării silite. Este suficient ca societatea să nu-i satisfacă creanțele creditorilor în termen de 15 zile de la notificare, ca creditorii să poată acționa pe asociați.

Cât privește răspunderea asociaților este o răspundere nelimitată, în sensul că răspund pentru creanța debitorului cu toate bunurile lor, mobile și imobile, prezente și viitoare, și solidară - asociatul urmărit răspunzând pentru întreaga creanță a creditorului, neputând invoca beneficiul de discuțiune.

La fel, asociatul care a ieșit din societatea în nume colectiv poartă răspundere, pentru obligațiile apărute până la ieșirea lui din societate, în egală măsură cu membrii rămași, în termen de 2 ani din ziua abrogării dării de seamă despre activitatea societății pentru anul în care a ieșit din societate.

3. *Împărțirea beneficiilor și a pierderilor.* Contractul de societate prevede și modul de împărțire a beneficiilor și a pierderilor între asociați. În lipsa unor prevederi contractuale, dividendele se vor putea plăti asociaților, în raport cu cota de participare la capitalul social vărsat (art. 127, alin. 1, C.C.). Nici un asociat, însă, nu va putea fi exclus de la beneficiu, clauza leonină fiind interzisă (art. 127, alin. 1, C.C.). O parte din beneficii vor putea fi alocate de asociați pentru constituirea unor fonduri de rezervă sau de dezvoltare.

Pierderile societății vor fi suportate de asociați, în subsidiar, potrivit regulilor răspunderii nemărginite și solidară. Dividendele nu vor putea fi acordate decât din beneficii reale. Această regulă are ca finalitate ocrotirea integrității capitalului social, prima garanție a creditorilor sociali.

4. Modificarea contractului de societate

Contractul de societate în nume colectiv poate fi modificat prin hotărârea tuturor asociaților, iar decizia lor trebuie să respecte normele pentru constituirea societății și să îndeplinească forma inițială de înregistrare și publicitate. Modificările la contractul de societate se pot referi la asociați, la capitalul social sau la forma de societate și durata ei.

1. Modificările contractului în privința asociaților pot interveni din următoarele cazuri: decesul unui asociat, retragerea sau excluderea unui asociat.

În cazul decesului unui asociat, succesorii membrului societății pot deveni, cu acordul tuturor asociaților, asociați ai societății în nume colectiv. În cazul în care, membrii societății nu acceptă succesorii în calitate de asociați, societatea este obligată să le plătească partea din activele nete, determinată la data decesului, proporțională părții din capitalul social deținute de asociatul decedat (art. 132, alin. 2, C.C.).

Retragerea unui asociat din societate este ieșirea voluntară a unui asociat din societate, cu condiția încetării calității de asociat a acestuia, și cu condiția informării celorlalți asociați cu cel puțin 6 luni până la data retragerii. Asociatul se poate retrage din societate, când contractul de societate prevede clauze de retragere. În cazul în care în contract nu există o clauză de retragere, asociatul se poate retrage

cu consimțământul tuturor celorlalți asociați. În caz de refuz, asociatul poate cere instanței judecătorești să se pronunțe asupra horărării asociaților.

Asociatului care s-a retras din societatea în nume colectiv i se achită valoarea părții din patrimoniu proporțional participațiunii lui în capitalul social (art. 131, alin. 1, C.C.).

Societatea în nume colectiv are posibilitatea de a-și apăra interesele sale și ale celorlalți asociați, excluzându-l pe acel asociat care, nu a făcut vârsământul promis, deși a fost pus în întârziere; deschiderea procedurii falimentului sau incapacității asociatului; săvârșirea unor acte de concurență; abuz de semnătura socială, întrebuițând-o în profitul său personal, sau care a comis fraude, ori alte fapte păgubitoare pentru societate. Menționăm faptul, că în cazul cererii de excludere a unui asociat din societatea cu doi asociați, duce la dizolvarea societății, situație în care cererea de excludere ar trebui dublată cu o cerere de dizolvare.

2. Modificarea contractului de societate în privința capitalului și a duratei societății. Asociații pot decide *reducerea capitalului social, dizolvarea anticipată a societății, ori prelungirea duratei societății*, cu respectarea formalităților de înregistrare și publicitate, *cesiunea părții de interes a asociaților, transformarea într-o altă formă de societate*.

Cesiunea părții de interes a asociatului este o retragere, cu înlocuitor, care transmite și calitatea de asociat, împreună cu aportul de capital. Cesiunea este posibilă numai dacă a fost prevăzută în contractul de societate sau printr-o manifestare de voință ulterioară.

Legea nu reglementează condițiile în care se realizează cesiunea. În lipsa unor dispoziții speciale, sunt aplicabile regulile generale privind cesiunea de creanță, prevăzute de art. 556-666 C.C. Aceste condiții sunt:

- cesiunea părții de interes se face pe baza consimțământului tuturor asociaților, dat prin contractul de societate sau ulterior,

- cesiunea părții de interes necesită încheierea unui act în formă autentică, prin care cedentul se obligă, în schimbul unui preț, să transmită partea sa de interes, cesionarului,

- cesiunea trebuie să fie realizată cu îndeplinirea unor forme de publicitate: notificarea cesiunii către societate, care este o creanță generală de opozabilitate a cesiunii de creanță, față de asociați și față de terți; înscrierea cesiunii părții de interes în registrul comerțului.

Cesiunea părții de interes produce efecte din ziua înscrierii mențiunii acestui act în registrul comerțului. Ca urmare a cesiunii, cesionarul devine titularul părții de interes și asociat în societatea în nume colectiv, cu toate drepturile și obligațiile pe care le implică această calitate. La fel, cesiunea nu eliberează, însă, pe cedent, de ceea ce mai datorează societății din aportul său de capital. Asociatul cedent va rămâne răspunzător, față de terți, pentru operațiunile efectuate de societate anterior cesiunii și pentru operațiunile în curs.

Transformarea societății în nume colectiv într-o altă formă de societate se poate face nu mai cu respectarea condițiilor de fond, de formă și de publicitate cerute pentru constituirea societății în nouă formă. Societatea în nume colectiv se poate transforma în societate pe acțiuni, societate cu răspundere limitată și societate în comandită.

Hotărârea de transformare a societății trebuie să fie adoptată de toți asociații, să fie autenticată. Înscrisă în registrul comerțului și publicarea în Monitorul Oficial al Moldovei.

Transformarea societății în nume colectiv într-o altă societate produce efecte numai pentru viitor.

TEMA 7. SOCIETATEA ÎN COMANDITĂ

1. Noțiunea societății în comandită
2. Constituirea societății în comandită
3. Funcționarea societății în comandită
4. Dizolvarea și reorganizarea societății în comandită

1. Noțiunea societății în comandită

Societatea în comandită este societatea care se constituie prin asocierea, pe baza deplinării încrederii, a unuia sau mai multor persoane, numite comanditați, care asigură gestiunea și conducerea societății și răspund pentru obligațiile sociale, solidar și nelimitat, cu una sau mai multe persoane, numite comanditari, care nu participă la conducerea societății și răspund pentru obligațiile sociale, numai în limita aportului lor la capitalul societății.

Din definiție rezultă următoarele caractere generale ale acestei forme de societate:

1. Societatea în comandită este comercială, oricare ar fi obiectul său.
2. Societatea se înființează în considerarea calităților personale ale participanților și se bazează pe încredere deplină a asociaților comanditați și comanditari.
3. Capitalul social este divizat în părți de interes, care nu sunt reprezentate prin titluri negociabile.
4. Societatea în comandită este compusă din două categorii de asociați care răspund pentru obligațiile sale diferit:

-comanditații cu răspundere nelimitată și solidară, au o răspundere personală, ei sunt comercianți, aporturile lor sunt în numerar, în natură și în industrie.

-comanditarii cu răspundere limitată doar în limita aportului lor, care au o răspundere reală, aporturile lor sunt în numerar și în natură.

5. Societatea în comandită trebuie să-și găsească un nume, respectiv o firmă socială, care să fie cunoscută și sub numele căreia acționează; să aibă o naționalitate, care poate fi deosebită de a asociaților care o compun; un domiciliu, diferit de al asociaților; o răspundere proprie care se angajează prin reprezentanții săi, prin voința exprimată de majoritatea asociaților, un patrimoniu propriu, distinct de cel al asociaților.

6. Societatea în comandită este citată în justiție în nume propriu, dar fiind o societate de persoane, reclamantul își poate îndrepta acțiunea împotriva fiecărui comanditar.

Societatea în comandită se constituie cu cel puțin doi asociați, dintre care unul comanditar, iar celălalt comanditar, indiferent că sunt persoane fizice sau juridice. La baza constituirii acestei forme de societate stă contractul de societate, care trebuie să cuprindă aceleași elemente ca orice alt contract și, datorită specificului său, să conțină în plus: aportul asociaților, realizarea beneficiilor, asociații comanditați care administrează și reprezintă societatea, cu stabilirea puterilor lor.

Societatea în comandită este persoană juridică din ziua înregistrării ei la Camera de înregistrare de Stat și înmatriculării ei în registrul comerțului.

2. Funcționarea societății în comandită

Ca și în cazul societății în nume colectiv, societatea în comandită nu are instituționalizată o adunare generală a asociaților. Asupra problemelor esențiale ale societății deliberează și decid toți asociații, comanditați și comanditari iar deciziile se iau prin votul asociaților care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social cu privire la :

- alegerea unuia sau multor administratori ai societății și revocarea lor,
- rezolvarea divergențelor dintre administratori,
- aprobarea bilanțului societății,
- răspunderea administratorilor.

Potrivit art.138, alin.1, C.C., conducerea societății în comandită se exercită de către comanditați. Excluderea asociaților comanditari de la administrarea societății este menită să apere interesele terțelor. Actele care angajează societatea nu pot fi încheiate de asociații comanditari, care au o răspundere limitată, ci numai de asociați comanditați, care răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile sociale.

Cu toate că asociații comanditari nu pot avea calitatea de administratori, totuși legea recunoaște posibilitatea de a încheia anumite operații. Potrivit art.138, alin.2, C.C., comanditarul poate încheia operații în contul societății numai în baza unei procuri speciale pentru operații determinate, dată de reprezentanții societății.

În cazul când acționează fără o astfel de procură, comanditarul devine răspunzător față de terți, nelimitat și solidar, pentru toate operațiile societății, contractele de la data operației încheiate de

el.Întrucât societatea în comandită nu are cenzori,controlul asupra gestiunii este exercitat de oricare asociat care nu este administrator al societății.

Asociații societății în comandită au anumite drepturi și obligații care diferă de drepturile asociaților din alte forme de societate,și anume:

-să primească partea ce i se cuvine din veniturile societății proporțional participațiunii sale la capitalul social,

-să ia cunoștință de dările de seamă și de bilanțurile anuale și să le verifice cu datele din register și din alte documente justificate,

-să se retragă din societate la sfârșitul anului financiar și să primească o parte din activele ei proporțional participațiunii sale la capitalul social,

-să transmită participațiunea sa la capitalul social sau o parte din ea unui alt comanditar ori,dacă este stipulat de actul de constituire,unui terț.

Principala obligație a asociașilor,indifferent de categoria din care fac parte,este aceea de a efectua aportul.Astfel,art.139,alin.3 C.C. prevede că,comanditarul este obligat să verse cel puțin 60 % din participațiunea la care s-a obligat,urmând ca diferența să fie vărsată în termenul stabilit în actul constitutiv.

În sfârșit,asociații comandați au și obligația de a nu face concurență societății, ceea ce nu se aplică comanditarului,dacă actul de constituire nu prevede altfel.

Participarea la beneficii și la pierderi are loc proporțional cu aporturile asociaților și în condițiile fixate prin contractul de societate;partea fiecărui comanditar trebuie să fie prevăzută în contractul de societate.Participarea la pierderi a comanditarilor este limitată la aportul acestora.

Obligațiile societății în comandită sunt garantate cu patrimoniul societății și cu răspunderea nelimitată și solidară a asociașilor comandați.Prin urmare,peu obligatiile societății,răspunderea revine,în principal,societății și,în subsidiar,când creanțele unor creditori sociali rămân nesatisfăcute,asociașilor comandați a căror răspundere este nelimitată și solidară.

3. Modificarea contractului de societate

Prezintă importanță sub aspectele cesiunii-părții de interes,retragerea și excluderea asociatului din societate și transformarea societății într-o altă societate:

a)cesiunea părții de interes se face,în cadrul societății în comandită,potrivit regulilor prevăzute de art.138,alin.1,C.C.,pentru societatea în nume colectiv;

b)retragerea asociarului din societatea în comandită sunt cele înfățișate cu ocazia examinării societății în nume colectiv;

c)excluderea asociatului din societate se face,în cazurile prevăzute de art.154,alin.1,C.C.,dispoziții referitoare la societatea în nume colectiv.în comandită și cu răspundere limitată;

d)societatea în comandită se poate transforma în societatea în nume colectiv,în societate cu răspundere limitată sau într-o altă formă de societate cu respectarea condițiilor de fond și de formă,a formalităților de publicitate și de înscriere în registrul de stat.

4. Dizolvarea și lichidarea societății în comandită

Dizolvarea și lichidarea societății societății în comandită are lod potrivit regulilor generale privind dizolvarea și lichidarea societăților comerciale și, a regulilor speciale prevăzute pentru această formă de societate:dacă nu mai are nici un comanditar sau nici un comanditar și dacă,în decursul a 6 luni de la retragerea ultenului comanditar sau ultemului comanditar,nu s-a reorganizat sau nu a acceptat un alt comanditar sau comanditar.

TEMA 8. SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ

1. **Noțiunea societății cu răspundere limitată**
2. **Constituirea societății cu răspundere limitată**
3. **Funcționarea societăților cu răspundere limitată**
4. **Dizolvarea și lichidarea societății cu răspundere limitată**

Art.145,alin.1,C.C.,prevede că societatea cu răspundere limitată este acea societate ale cărei obligații sunt garantate cu patrimonial social,iar asociații sunt obligați numai în limita capitalului social subscris.

Având în vedere dispozițiile legale menționate,societatea cu răspundere limitată poate fi definită ca o *societate constituită,pe baza deplinării încrederii,de una sau mai multe persoane,care pun în comun anumite bunuri,pentru a desfășura o acțiune comercială,în vederea împărțirii beneficiilor și care răspund pentru obligațiile sociale în limita aportului lor.*

Documentele de constituire ale societății sunt contractul de constituire și statutul.Întrucât contractul de constituire a fost analizat, ne vom opri la unele elemente care privesc această formă de societate.

1. Asociații. La constituirea societății cu răspundere limitată pot participa persoane fizice și juridice.Numărul asociațiilor este lăsat la aprecierea persoanelor interesate să constituie societatea.Fiind vorba de un contract,se înțelege că trebuie să existe cel puțin doi asociați.

2. Firma societății. Firma unei societăți cu răspundere limitată se compune dintr-o denumire proprie,la care se poate adăuga numele unuia sau al mai multor asociați și va fi însoțită de mențiunea scrisă în întregime”societate cu răspundere limitată”sau prescurtat „S.R.L.”(art.145,alin.5,C.C.).

3. Capitalul social. Referitor la capitalul social, Reg. 500 prevede că,societatea cu răspundere limitată este constituită cu un fond statutar de cel puțin *trei sute salarii minime lunare*,stabilite de legislație la momentul înregistrării societății,împărțit în cote(depuneri),mărimea cărora este stabilită în documentele de constituire. Se înțelege că asociații vor fixa suma care reprezintă capitalul social în funcție de nevoile societății,cu respectarea plafonului minim stabilit de lege.

4. Aporturile asociaților. Pentru protejarea intereselor societății și ale terților,legea prevede că prestațiile în muncă și creanțele nu pot constitui aport în societate.În prezent,legea nu mai impune un plafon pentru aporturi:asociații sunt liberi să stabilească cât din capitalul social va fi reprezentat de aporturi în natură și cât în aporturi în numerar.

5. Părțile sociale. Partea socială a asociatului societății cu răspundere limitată reprezintă o fracțiune din capitalul ei social, stabilită în funcție de mărimea aportului la acest capital. Asociatul deține o singură parte socială. Părțile sociale pot avea mărimi diferite și sunt indivizibile dacă actul de constituire nu prevede altfel.

Fiecare asociat posedă un singur certificat al cotei de participare. În cazul în care un asociat dobândește o altă parte socială sau o fracțiune din partea socială a unui alt asociat,partea socială a primului se majorează proporțional valorii părții sociale dobândite.

Dreptul asociaților asupra părților sociale se constată prin *certificatul* care se eliberează ,la cerere,de către administratorii societății.certificatul cotei de participare constituie un document personal confirmând că persoana,numele căruia este indicat în el,este posesoare a averii societății cu răspundere limitată,având drepturile și obligațiile,ce rezultă din acesta.

Valoarea certificatului cotei de participare este egală cu mărimea cotei de participare depusă de asociat în fondul statutar al societății.Asociatul are dreptul să înstrăineze liber certificatul cotei sale de participare altui asociat al societății sau terțelor persoane,în cazul în care alți asociați ai societății nu s-au folosit drepturile lor preferențiale în procurarea certificatului înstrăinat.

Statutul societății cu răspundere limitată se încheie în formă autentică. El cuprinde aceleași elemente ca și contractul de societate,cu deosebirea că statutul dezvoltă elementele care privesc organizarea și funcționarea societății.Statutul este menit să întrească contractul de societate,pentru a asigura cadrul juridic al funcționării societății.

Formalitățile necesare constituirii societății cu răspundere limitată sunt aceleași ca pentru toate formele de societate: întocmirea actelor constitutive și înmatricularea în registrul de stat.

2. Funcționarea societății cu răspundere limitată

1. Adunarea generală. Adunarea asociaților este organul de deliberare și decizie al societății cu răspundere limitată. Ea exprimă voința socială și, în consecință, decide în toate problemele esențiale ale activității societății. Fiind organ de deliberare și decizie, adunarea asociaților hotărăște, în condiții de cvorum și majoritate diferite, asupra problemelor obișnuite pentru viața societății, precum și cu privire la unele probleme deosebite, cum sunt cele legate de modificarea actului constitutiv¹.

Potrivit Reg. 500, în componența exclusivă a adunării generale intră următoarele chestiuni:

- modificarea statutului, sporirea și reducerea fondului statutar;
- aprobarea dării de seamă anuale și a bilanțului anual, repartizarea beneficiului;
- alegerea comitetului de conducere;
- alegerea și revocarea revizorului,
- aprobarea modului de remunerare a muncii și a salariilor de funcție;
- excluderea asociatului din societate;
- reorganizarea și lichidarea societății.

Adunarea generală a societății este convocată de către comitetul de conducere al societății cel puțin o dată în an.

Hotărârile luate de adunarea generală cu respectarea actului constitutiv și a dispozițiilor legale sunt obligatorii pentru toți asociații, inclusiv pentru cei care nu au luat parte la adunare sau au votat contra.

2. Administratorii societății. Potrivit legii, societatea cu răspundere limitată este administrată de unul sau mai mulți administratori. Administratorii pot fi asociați sau neasociați și sunt desemnați prin actul constitutiv sau de adunarea generală.

3. Controlul gestiunii societății. În societatea cu răspundere limitată, controlul asupra gestiunii societății se realizează în mod diferit. În anumite cazuri, controlul gestiunii se efectuează prin cenzorii societății, ca și în cazul societății pe acțiuni. În alte cazuri, controlul gestiunii este asigurat de către asociați, ca și în cazul societății în nume colectiv.

Cenzorii, ca organ de control al gestiunii, pot exista în orice societate cu răspundere limitată, cu deosebirea că, în societățile mici, cu cel mult 15 asociați, alegerea cenzorilor este facultativă, pe când în societățile mari, cu peste 15 asociați, alegerea cenzorilor este obligatorie.

Cât privește statutul cenzorilor, legea statuează că dispozițiile prevăzute pentru cenzorii societății pe acțiuni se aplică și cenzorilor din societățile cu răspundere limitată.

Dacă în societatea cu răspundere limitată nu există cenzori, controlul gestiunii se asigură de către *asociați*. Cât privește conținutul dreptului de control, legea precizează că este similar dreptului pe care asociații îl au în societățile în nume colectiv (art. 124, alin. 4, C.C.). Astfel, asociații participă la deliberări și luarea deciziilor privind toate problemele esențiale ale activității societății, să cerceteze registrul asociaților, să ia la cunoștință, înainte de a fi prezentate spre dezbateri adunării asociaților, de bilanț și controlul de profit și pierderi, ca și de raportul administratorilor.

4. Împărțirea beneficiilor și a pierderilor. Scopul societății este acela de a obține beneficii, destinat împărțirii între asociați sub formă de dividende, precum și constituirii fondului de rezervă al societății.

Repartizarea beneficiului se dă de către adunarea asociaților, care fixează dividendul, după care fiecare asociat devine titularul unui drept de creanță față de societate, care poate fi valorificat în condițiile legii.

5. Bilanțul contabil al societății. La sfârșitul exercițiului financiar, societatea trebuie să întocmească bilanțul contabil, care se compune din: bilanț, contul de profit și pierderi, anexe și raporturi de gestiune. Administratorii trebuie să prezinte, cu cel puțin o lună înainte de ziua stabilită pentru ședința adunării asociaților, bilanțul exercițiului precedent, cu contul de profit și pierderi, însoțit de raportul lor și de documentele justificative. Documentele menționate, însoțite și de registrul

¹ În privința societății cu răspundere limitată legea nu face distincție între adunarea generală ordinară și adunarea generală extraordinară, ca în cazul societății pe acțiuni.

cenzorilor, dacă societatea are cenzori, sunt puse la dispoziția asociaților pentru a fi cercetate în vederea dezbaterilor lor în adunarea asociaților iar, după adunare, vor fi depuse, în termen de 15 zile, la administrația financiară.

6. Fondul de rezervă al societății. În scopul asigurării condițiilor pentru înlăturarea cosecințelor păgubitoare ale unor împrejurări care afectează activitatea societății, legea instituie obligația constituirii unui fond de rezervă al societății. Astfel, potrivit art.148, C.C., fondul de rezervă al societății cu răspundere limitată se formează prin vărsăminte anuale din beneficiul ei, în proporție de cel puțin 5% din beneficiul net, până la atingerea mărimii stabilite de actul de constituire.

3. Modificarea contractului de societate și a statutului

Modificarea contractului de societate și a statutului pot avea loc privind retragerea sau excluderea asociaților, reducerea sau majorarea capitalului social sau reorganizarea societății.

1. Modificarea poate avea loc pentru retragerea sau excluderea asociaților.

Asociatul are dreptul să se retragă din societate, de ex. când nu este de acord cu modificările aduse actelor constitutive ale societății, dar numai dacă acest drept a fost prevăzut în aceste acte. retragerea din societate, în acest caz, produce efecte asemănătoare excluderii asociatului din societate. Asociatul retras are dreptul la beneficii și suportă pierderile până în ziua retragerii sale.

Transmiterea părților sociale se poate face între asociați, către persoanele din afara societății și pe cale succesorală; prin acte cu titlul oneros și prin acte cu titlul gratuit.

Societatea cu răspundere limitată poate dobândi, dacă au fost achitate integral, părți sociale proprii doar:

- în baza hotărârii ședinței generale a asociaților, adoptate la cererea asociatului care și-a propus spre vânzare partea socială sau o parte din ea,

- de la succesorii asociatului decedat;

- în cazul executării silite a creanțelor creditorului asociatului;

- în cazul excluderii asociatului.

Partea socială poate fi dobândită doar din contul activelor care depășesc mărimea capitalului social și al altor fonduri pe care societatea este obligată să le constituie și din care nu se permite să se facă plăți asociaților.

Art.152 C.C. prevede posibilitatea transmiterii de părți sociale soțului, rudelor și afinelor în linie dreaptă fără limită și în linie colaterală până la gradul doi inclusive, precum și către persoane din afara societății, dar numai dacă a fost aprobată de asociații reprezentând cel puțin $\frac{3}{4}$ din capitalul social. În acest caz, asociatul care intenționează să înstrăineze parțial sau integral partea socială transmite o ofertă scrisă, în care indică mărimea fracțiunii, administratorului societății. Acesta aduce la cunoștința tuturor asociaților în termen de 15 zile de la data transmiterii.

Dacă în termen de 30 de zile de la data transmiterii ofertei, asociații sau societatea nu a procurat partea socială, aceasta poate fi înstrăinată unui terț la un preț care să nu fie mai mic decât cel indicat în ofertă.

În cazul dobândirii unei părți sociale prin succesiune, societatea este obligată la plata părții sociale către succesorii, conform ultimului bilanț aprobat.

2. Modificarea poate avea loc pentru reducerea sau majorarea capitalului social.

Capitalul social poate fi redus prin: micșorarea numărului de părți sociale, reducerea valorii nominale a părților sociale, scutirea totală sau parțială a asociaților de vărsăminte datorate, restituirea către asociați a unei cote de aporturi, proporțional cu reducerea de capital și calculată în mod egal pentru fiecare parte socială.

3. Modificarea contractului de societate poate avea loc prin transformarea societății cu răspundere limitată într-o altă societate. În mod obișnuit, societatea se transformă în societate pe acțiuni sau societate în nume colectiv.

Transformarea societății necesită încheierea actului constitutive în formă autentică prevăzută de lege, înregistrarea actului în registrul de stat și publicarea lui în Monitorul Oficial al Moldovei.

4. Dizolvarea și lichidarea societății cu răspundere limitată

Societatea cu răspundere limitată se dizolvă și se lichidează pentru cauze commune tuturor societăților comerciale și pentru cauze specifice acestei forme de societate. Întrucât cauzele generale de dizolvare a societăților comerciale au fost examinate, vom analiza în continuare cauzele specifice ale acestei forme de societăți, care sunt: depășirea numărului maxim de asociați stabilit de lege, reducerea capitalului social sub minimul fixat respective, pierderea unei părți a capitalului social, dacă asociații nu decid completarea lui și nu-l completează în nouă luni de la data constatării reducerii capitalului social ori dacă societatea nu se transformă în altă formă de societate la care capitalul social este corespunzător.

Societatea se lichidează conform prevederilor generale de lichidare a unei societăți comerciale și a actelor constitutive.

TEMA 9. SOCIETATEA PE ACȚIUNI

- 1. Noțiunea și caracterele societății pe acțiuni**
- 2. Constituirea societății pe acțiuni**
- 3. Organele de conducere și control ale societății pe acțiuni**
- 4. Capitalul, profilul și difidentele societății pe acțiuni**
- 5. Valorile mobiliare ale societății pe acțiuni**
- 6. Dizolvarea și lichidarea societății pe acțiuni**

TEMA 10. DREPTUL COOPERATIVELOR

- 1. Noțiunea, caracterele și tipurile societăților cooperatiste**
- 2. Cooperativa de producție**
- 3. Cooperativa de întreprinzător**

Potrivit art.171, alin.1, C.C., cooperativă este asociația benevolă de persoane fizice și juridice, organizată pe principii cooperatiste în scopul favorizării și garantării, prin acțiunile comune ale membrilor săi, a intereselor lor economice și a altor interese legale.

Din definiția menționată rezidă următoarele elemente:

- este o asociație benevolă,
- este creată pe liberul consimțământ,
- poate fi creată atât de persoane fizice cât și juridice,
- contribuția economică și ajutorul reciproc al membrilor cooperativei,
- este fondată din cote de participare,
- are statut de persoană juridică.

1. Membrii cooperativei. Cooperativa nu poate avea mai puțin de 5 membri, iar calitatea de membru o poate avea persoana fizică de la vârsta de 16 ani și persoana juridică.

Potrivit prevederilor legale ce reglementează cooperativele, cooperativa poate primi oricând noi membri, iar persoana care solicită calitatea de membru al cooperativei depune la consiliul cooperativei o cerere de intrare în cooperativă.

Membrul cooperativei are dreptul să participe la adunările generale, să aleagă și să fie ales în organele cooperativei, să propună chestiuni pentru a fi înscrise pe ordinea de zi a adunării generale și a ședinței consiliului cooperativei, să participe prin munca sa la activitatea cooperativei, să beneficieze de plăți din profitul net al cooperativei, să înstrăineze sau să gajeze cota sa de participare, să aibă acces la orice informație privind activitatea cooperativei, să se retragă liber din cooperativă, să primească în

caz de lichidare a cooperativei o parte din patrimonial rămas după satisfacerea revendicărilor tuturor creditorilor etc.

Vizavi de drepturi, membrii cooperativei mai au și un set de obligații:

-să depună taxa de înțrare și cota de participare, în termenele și mărimea stabilite;

-să informeze cooperativa despre orice modificare a datelor personale, introduse în statutul cooperativei;

-să poarte răspundere materială în conformitate cu legislația muncii;

-să respecte prevederile statutului și regulamentele cooperativei, precum și să execute hotărârile organelor ei.

Fiecare membru al cooperativei are dreptul la un singur vot.

2. Încetarea calității de membru al cooperativei. Calitatea de membru al cooperativei încetează în cazul retragerii din cooperativă, înstrăinare a cotei de participare, excluderea membrului din cooperativă, deces și reorganizarea sau lichidarea cooperativei.

Retragerea din cooperativă. Membrul cooperativei are dreptul să se retragă din cooperativă, depunând o cerere către consiliul cooperativei, care va fi examinată în termen de o lună de la data depunerii. Din acest moment, membrul cooperativei pierde dreptul de a fi membru al consiliului sau al comisiei de revizie a cooperativei. În baza art. 177, alin. 3, C.C., membrului care se retrage din cooperativă i se compensează valoarea participației sau i se transmite patrimonial corespunzător participației sale. Calculile se efectuează conform bilanțului de la data retragerii, iar dacă retragerea are loc pe parcursul exercițiului financiar, restituirea se face conform ultimului bilanț.

Cesiunea cotei de participare. Membrul cooperativei poate să înstrăineze oricând participația sa către un alt membru sau un terț care urmează să devină membru, retrăgându-se astfel din cooperativă fără a cere partea sa din patrimoniu.

Excluderea din cooperativă. Excluderea din cooperativă se efectuează prin hotărârea adunării generale. Astfel, membrul cooperativei poate fi exclus în cazul în care nu a depus integral, în termenele stabilite, cota de participare; nu a avut dreptul să obțină calitatea de membru sau a pierdut acest drept; este concomitent, membru al unei alte cooperative de profil similar dacă, conform statutului cooperativei, aceasta contravine intereselor membrilor ei. Membrul exclus din cooperativă are dreptul la restituirea participației sale (art. 177, alin. 5, C.C.).

Dreptul moștenitorului membrului cooperativei. Participația se transmite prin succesiune dacă statutul nu prevede altfel. În cazul în care nu păot deveni membri ai cooperativei, succesorilor li se achită valoarea participației.

3. Actele de constituire ale cooperativei. Documentul de constituire al cooperativei este *statutul* în care trebuie să se indice:

a) denumirea;

b) obiectul de activitate și scopul;

c) sediul;

d) aporturile membrilor în capitalul social, modul și termenul de vărsare a acestora;

e) prestația în bani sau în alte bunuri la care pot fi obligați membrii, precum și natura și valoarea acestor prestații;

f) structura, atribuțiile, modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale cooperativei;

g) modul de reprezentare;

h) regulile de convocare a adunării generale a membrilor;

i) filialele și reprezentanțele societății.

Statutul se întocmește în limba de stat și se semnează de toți membrii fondatori.

4. Firma cooperativei. Denumirea cooperativei trebuie să conțină cuvântul ”cooperativă”, iar scopul cooperativei este de a contribui la obținerea profitului de către membrii săi.

Referitor la sediul, legea menționează sediul organului ei executiv (poate fi domiciliul unui membru al ei).

5. Capitalul social al cooperativei. Până la înregistrarea cooperativei, membrul este obligat să depună integral participația sa, dacă statutul cooperativei nu prevede altfel. Cooperativa nu are un

capital social variabil, el reprezintă suma tuturor participanților membrilor cooperativei în conformitate cu statutul ei.

6. Înregistrarea cooperativei. Înregistrarea cooperativelor se efectuează în modul stabilit pentru societățile comerciale.

7. Aporturile membrilor cooperativei. Drept aporturi la capitalul social al cooperativei pot servi mijloacele bănești și bunurile. Aportul în natură în contul cotei de participare poate fi transmis cooperativei cu titlu de proprietate sau cu titlu de folosință (art. 24, legea nr. 1007-XV).

8. Capitalul cooperativei și cotele de participare. Capitalul cooperativei se formează din capitalul *propriu* și din capitalul *împrumutat*.

Capitalul propriu se formează din cotele de participare, capitalul suplimentar, rezervele cooperativei, profitul nerepartizat, subvenții, sponsorizări și din alte sume obținute în conformitate cu legislația.

Mărimea capitalului social al cooperativei va fi egală cu valoarea cotelor de participare, inclusiv a părților lor nedepuse, ale tuturor membrilor cooperativei înmatriculați la aceeași dată în registrul membrilor cooperativei. În baza art. 25 din legea nr. 1007-XV, orice membru al cooperativei poate să dețină numai o cotă de participare, iar mărimea cotei de participare, trebuie să fie divizibilă în 10 și să nu poată depăși 20% din capitalul social al cooperativei.

2. Funcționarea cooperativelor

1. Adunarea generală. Organul suprem de conducere a cooperativei este adunarea generală a membrilor ei. În conformitate cu art. 175, alin. 5, C.C. de competența exclusivă a adunării generale țin:

- a) a) modificarea statutului,
- b) b) formarea consiliului de observatori și ridicarea împuternicirilor membrilor lui, atribuirea și ridicarea împuternicirilor organelor executive ale cooperativei;
- c) c) aprobarea dărilor de seamă anuale și a bilanțului contabil anual, repartizarea pierderilor;
- d) d) decidera asupra reorganizării și lichidării cooperativei.

Adunarea generală poate fi *ordinară* și *extraordinară*.

Prima adunare generală este extraordinară și se întrunește într-un termen de cel mult 3 luni după înregistrarea de stat a cooperativei. Adunarea generală anuală se convoacă de președintele cooperativei la decizia consiliului cooperativei, și se desfășoară nu mai târziu de 2 luni după expirarea exercițiului financiar. Adunarea generală anuală se consideră deliberativă dacă la ea sunt reprezentate voturile a cel puțin jumătate din numărul total de voturi ale membrilor cooperativei.

2. Organele de conducere a cooperativelor. La adunarea generală a membrilor cooperativei se alege *consiliul de observatori* ai cooperativei. Consiliul de observatori ai cooperativei se constituie, în mod obligatoriu, dacă numărul membrilor este mai mare de 50, și va exercita controlul asupra activității organelor ei executive. Potrivit art. 175, alin. 1, C.C., membrii consiliului de observatori nu au dreptul să activeze în numele cooperativei.

Consiliul de observatori ai cooperativei este alcătuit din cel puțin 3 membri ai cooperativei dintre care și președintele consiliului cooperativei.

Ca organ executiv al cooperativei va fi denumit *consiliul de administrație* și președintele cooperativei. Organul executiv în frunte cu președintele cooperativei se vor subordona consiliului de observatori și adunării generale exercitând administrarea curentă.

Funcția de membru al consiliului de observatori, consiliului de administrație precum și a președintelui cooperativei o pot îndeplini doar membrii cooperativei. Ei nu pot fi concomitent membru al consiliului de observatori și a consiliului de administrare sau președinte al cooperativei (art. 175, alin. 3, C.C.).

Președintele cooperativei este ales de adunarea generală din rândul membrilor cooperativei, pe un termen de 3 ani, dacă statutul nu stabilește un termen mai mare. El asigură îndeplinirea hotărârilor adunării generale și a deciziilor consiliului cooperativei, asigură ținerea evidenței contabile, încheie și reziliază contracte individuale de muncă cu membrii și salariații cooperativei, reprezintă cooperativa în relațiile cu persoanele fizice și juridice etc.

Pe lângă consiliul de observatori ai cooperativei mai activează și *comisia de revizie*, ce efectuează controale ordinare și extraordinare ale activității cooperativei, inclusive ale activității economico-financiare, precum și controlul respectării legislației, statutului și a regulamentelor cooperativei.

Comisia de revizie a cooperativei se crează din cel puțin 3 persoane.

3. Distribuirea profitului net al cooperativei. Atât art.45 din legea nr.1007-XV, precum și art.69 din legea nr.73-XV prevăd distribuirea profitului net în următoarea succesiune: plata dividendelor, acoperirea pierderilor de bilanț din anii precedenți, defalcările în capitalul de rezervă, plățile membrilor cooperativei.

Mărimea dividendelor se determină proporțional mărimei cotei preferențiale și perioadei de timp pe parcursul căreia cota a fost folosită de cooperativă în anul pentru care se anunță dividendele.

4. Capitalul de rezervă și fondul de dezvoltare a cooperativei. Cooperativa este obligată să formeze capitalul de rezervă și fondul de dezvoltare ale cooperativei. Capitalul de rezervă al cooperativei este destinat acoperirii pierderilor de bilanț ale acesteia și se formează prin defalcări anuale din profitul net al cooperativei. Fondul de dezvoltare al cooperativei este destinat pentru dezvoltarea producției sale și se formează prin defalcări anuale din profitul net.

3. Cooperativa de consum

1. Constituirea cooperativei de consum. Pentru constituirea cooperativei de consum sunt necesare respectarea condițiilor generale, privind constituirea și cooperativelor, și a condițiilor speciale, ce se referă la forma specifică a cooperativei de consum. Întrucât, condițiile generale de constituire și funcționare a cooperativelor au fost prevăzute mai sus, vom examina condițiile speciale a acestei forme de cooperativă.

În sensul legii nr.1252-XIV, cooperativa de consum, se poate constitui prin hotărârea adoptată de adunarea de constituire, la care trebuie să participe cel puțin 7 persoane.

Actul de constituire a cooperativei de consum este statutul, elaborat pe baza unui statut-cadru.

2. Înregistrarea de stat a cooperativei se efectuează în modul stabilit pentru societățile economice.

3. Activitatea cooperativei de consum. Obiectul activității cooperativei de consum constă în comerțul cu amănuntul, cu ridicata și de consignatie; alimentația publică; achiziționarea produselor agricole, materialelor prime și a produselor de altă natură; producerea mărfurilor de larg consum; activitatea de asigurare, activitatea hotelieră, turismul intern și extern; activitatea investițională; înființarea de instituții medicale, balneo-climaterice și de recuperare a sănătății pentru membrii cooperatori și pentru alte categorii de consumatori; acțiuni culturale-educative și sportive; înființarea de instituții de învățământ pentru cooperativă de consum; pregătirea de personal pentru cooperativa de consum; activitatea economică externă, exportul și importul de mărfuri.

4. Membrii cooperatori, drepturile și obligațiile. Dobândirea calității de membru al cooperativei de consum, precum și drepturile, obligațiile, încetarea calității de membru al cooperativei au fost examinate mai sus, privind regulile generale ale cooperativelor.

5. Drepturile cooperativei de consum. Cooperativa de consum este în drept să posede, să folosească și să dispună de bunurile din proprietatea sa pentru scopurile și sarcinile proprii; să desfășoare activități pentru satisfacerea necesităților membrilor cooperatori; să aibă filiale și alte structuri, să creeze întreprinderi cooperatiste și să le administreze, să ia împrumuturi și credite de la membrii cooperatori; să acorde împrumuturi membrilor cooperatori; să se asocieze în uniune și să se retragă din ea.

6. Organele de conducere a cooperativei. În baza art.33 din legea nr.1252-XIV, organele de conducere ale cooperativei de consum sunt adunarea generală a membrilor cooperatori, consiliul de administrație, biroul executiv, comisia de cenzori.

4. Cooperativele de întreprinzător

1. Constituirea cooperativei de întreprinzător. Documentele de constituire ale cooperativei sunt contractul de constituire și statutul. Contractul de constituire stabilește drepturile, obligațiile și

răspunderea fondatorilor acesteia. Contractul de constituire este semnat de către toți fondatorii cooperativei.

2. Firma cooperativei. Denumirea deplină a cooperativei va conține sintagma ”cooperativă de întreprinzător”, iar cea prescurtată - inițialele ”C.Î.”.

sediul al cooperativei se consideră sediul organului ei executiv.

3. Obiectul și scopul cooperativei. Cooperativa este o organizație comercială cu statut de persoană juridică ce contribuie la obținerea profitului de către membrii săi. Cooperativele pot activa în toate ramurile economiei naționale și sunt în drept să practice orice gen de activitate, cu excepția celor interzise de lege.

4. Înregistrarea de stat a cooperativei. Înregistrarea de stat a cooperativei se efectuează în modul stabilit pentru societățile economice.

Președintele cooperativei prezintă, în termen de o lună din ziua aprobării statutului cooperativei, pentru înregistrarea de stat a cooperativei, organului înregistrării de stat a întreprinderilor, cererea semnată de președintele și secretarul adunării de constituire. Cooperativa este în drept să activeze după înmatricularea în registrul de stat și atribuirea codului fiscal precum și, obținerea licenței privind practicarea unui anumit gen de activitate.

5. Membrii cooperativei. Condițiile de obținere a calității de membru a cooperativei, drepturile și obligațiile membrului cooperativei sunt reglementate de condițiile generale ale cooperativei.

6. Capitalul cooperativei. Capitalul cooperativei se formează din capitalul propriu și din capitalul împrumutat.

7. Funcționarea cooperativei de întreprinzător. Organele de conducere a cooperativei sunt adunarea generală a membrilor cooperativei, consiliul de administrare al cooperativei, președintele cooperativei, comisia de revizie, comisia de arbitraj.

5. Cooperativa de producție

1. Constituirea cooperativei. Actul de constituire este statutul. La adunarea de constituire se alege organele de conducere ale cooperativei, se desemnează persoana care va îndeplini formalitățile de înregistrare de stat a cooperativei.

2. Firma cooperativei. Denumirea cooperativei se va compune dintr-o denumire proprie însoțită de mențiunea ”cooperativa de producție” sau de inițialele ”C.P.”.

3. Înregistrarea de stat. Înregistrarea de stat a cooperativei se efectuează în modul stabilit pentru societățile economice.

4. Drepturile și îndatoriile membrilor cooperativei. Dobândirea calității de membru al cooperativei de, precum și drepturile, obligațiile, încetarea calității de membru al cooperativei au fost examinate mai sus, privind regulile generale ale cooperativei.

5. Organele de conducere sunt: adunarea generală a membrilor cooperativei, consiliul de observatory, președintele cooperativei, comisia de revizie.

6. Dizolvarea și lichidarea cooperativei.

Cooperativa se reorganizează și se lichidează în modul stabilit pentru societatea comercială.

TEMA 11. ÎNTREPRINDEREA DE STAT ȘI MUNICIPALĂ

1. Noțiunea și caracterele întreprinderii de stat

2. Constituirea întreprinderii de stat

3. Funcționarea întreprinderii de stat

4. Noțiunea și caracterele întreprinderii municipale

5. Constituirea întreprinderii municipale

6. Funcționarea întreprinderii municipale

1. Noțiunea și caracterele întreprinderii de stat

Întreprinderea de stat și municipală sunt reglementate de Codul Civil al Republicii Moldova din 06.06.2002, secțiunea a 4-a; de Legea cu privire la întreprinderea de stat nr. 146-XIII din 16.06.1994; de Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor de stat, organizațiilor, instituțiilor, a subdiviziunilor lor, clădirilor, construcțiilor mijloacelor fixe și altor active nr. 688 din 09.10.95 și a altor acte normative.

2. Constituirea întreprinderii de stat și municipale

I. Noțiune. În temeiul regulamentului-model nr. 387 din 06.06.1994 și a legii nr. 146-XIII, întreprinderea de stat și municipală, este agentul economic cu personalitate juridică, constituită în exclusivitate pe baza proprietății municipale și de stat, care, prin utilizarea ei judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri, execută lucrări și prestează servicii, necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului (ale unității administrative-teritoriale fondatoare) și pentru realizarea intereselor sociale și economice ale colectivului de muncă.

II. Fondarea întreprinderilor. Întreprinderea de stat și municipală sunt fondate și înzestrate cu bunuri de către Guvern și organul autoadministrării locale. În cazul când pentru crearea și activitatea întreprinderilor sunt necesare terenuri sau alte resurse naturale, hotărârea privind crearea întreprinderilor poate fi adoptată numai dacă fondatorul prezintă avizul pozitiv al organului teritorial de expertiză ecologică. Întreprinderea municipală este în drept să-și creeze filiale și reprezentanțe, care trebuie să întrunească condițiile generale privind filialele și reprezentanțele. Întreprinderea de stat este o întreprindere al cărei capital social aparține în întregime statului.

III. Documentele de constituire. Atât pentru înregistrarea întreprinderii de stat cât și cea municipală se vor prezenta următoarele documente de constituire: hotărârea fondatorului privind înființarea întreprinderii și statutul întreprinderii aprobat de fondator.

IV. Înregistrarea întreprinderii de stat și municipale. Întreprinderile se înregistrează, conform regulilor generale privind înregistrarea întreprinderilor, de către Camera Înregistrării de stat pe lângă Ministerul Justiției. Menționăm faptul că, pentru perfectarea documentelor de constituire se va încasa o taxă de 108 lei, iar pentru înregistrarea întreprinderii – 250 lei. Întreprinderea se consideră constituită și capătă dreptul de persoană juridică din ziua înregistrării ei de către stat.

V. Statutul întreprinderii de stat și municipale. Statutul trebuie să includă următoarele date:

- 1) 1) denumirea hotărârii fondatorului privind aprobarea statutului întreprinderii, numărul și data adoptării ei. Înscrisura privind denumirea, numărul și data hotărârii organului autoadministrării locale despre aprobarea statutului întreprinderii se face în colțul drept de sus al foii de titlu a statutului și se confirmă prin semnătura olografă a conducătorului organului autoadministrării locale și aplicarea stampilei acestui organ;
- 2) 2) denumirea (firma) întreprinderii și sediul întreprinderii;
- 3) 3) scopurile și genurile de activitate ale întreprinderii;
- 4) mărimea și componenta patrimoniului, trecut din proprietatea municipiului respectiv la balanța întreprinderii nou-create (fondul statutar sau capitalul social);
- 5) 5) modul de posesiune, folosință și dispunere de fondul statutar, precum și schimbarea lui, sursele de formare a patrimoniului întreprinderii, modul de repartizare a veniturii și
- 6) de acoperire a pierderilor;
- 7) 6) principiile de instituire și activitate a organelor administrative și de control ale întreprinderii, competențele lor;
- 8) modul de reorganizare și lichidare a întreprinderii.

VI. Firma întreprinderii va cuprinde denumirea întreprinderii și sintagma "municipal (ă)" sau "de stat".

VII. Capitalul social se constituie din fonduri fixe și mijloace circulante ce pot fi formate din următoarele surse:

- cotele bănești și materialele fondatorului;

- veniturile obtinute din comercializarea productiei,prestarea lucrărilor,serviciilor, precum si din alte genuri de activitate;
- veniturile aduse de hirtiile de valoare;
- creditele băncilor si ale altor creditori;
- investitiile capitale si subventiile bugetare locale;
- veniturile provenite din inchirierea bunurilor sau din organizarea concursurilor, loteriilor si altor activități similare;
- vărsămintele nerambursabile si filantropice, donatiile persoanelor fizice si juridice;
- alte surse, neinterzise de legislatia in vigoare.

3. Funcționarea întreprinderii de stat și municipală

I. Administrarea întreprinderii.În conformitate cu statutul său,întreprinderea este administrată de către administratorul acesteia sau manager,pe care îl poate numi și elibera din funcție fondatorul.Angajarea(desemnarea in functie)a conducătorului fondatorul o legalizează printr-un contract individual de muncă. În contractul încheiat între fondator si conducător se stabilesc drepturile si obligatiunile lor reciproce,inclusiv modul in care conducătorul desemnat își exercită atribuțiile de antreprenor,limitele drepturilor de folosință si gestiune a patrimoniului,genurile de activitate,autorizate in beneficiul fondatorului,relatiile reciproce financiare,răspunderea pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligatiunilor sale,precum si termenul de valabilitate,condițiile de modificare si reziliere a contractului.

II. Consiliul de administrare și atribuțiile lui.Astfel,statutul întreprinderii de stat sau municipală poate prevedea constituirea consiliului de administrație,care este organul colegial de administrare a întreprinderii,care reprezintă interesele statului și își exercită activitatea în conformitate cu Regulamentul consiliului de administrație al întreprinderii de stat și municipale aprobat de Guvern.

Numărul de membri ai Consiliului de administrație este de la 3 la 9 persoane și în componența consiliului de administrație în mod obligatoriu intră managerul, reprezentanți ai fondatorului și ai colectivului de muncă,pot fi incluși și lucrători ai ministerelor,departamentelor,altor organizații,specialiști în domeniul de activitate al întreprinderii, în economie și drept.

Consiliul de administrație aprobă programul de perspectivă al dezvoltării și planurile anuale ale întreprinderii;ia măsuri ce vor asigura integritatea și folosirea eficientă a

bunurilor întreprinderii;soluționează,de comun acord cu fondatorul,chestiunile referitoare la intrarea întreprinderii în asociații și alte uniuni și ieșirea ei din ele; aprobă devizul anual de venituri și cheltuieli,darea de seamă contabilă și contul veniturilor și pierderilor;adoptă decizii cu privire la obținerea, acordarea și folosirea creditelor în mărimea stabilită de fondator;prezintă fondatorului propuneri privind modificarea și completarea statutului întreprinderii, reorganizarea și lichidarea întreprinderii.

Consiliul de administrație nu are dreptul să intervină în activitatea desfășurată de manager,conform contractului.

Membrul consiliului de administrație se eliberează de îndatoririle sale(se revocă) de către organul care l-a confirmat sau ales, în caz de:

- a) încălcare a legislației;
- b) expirare a termenului împuternicirilor (alegerii);
- c) lichidare a întreprinderii;
- d) în alte cazuri prevăzute de legislație.

III. Activitatea de întreprinzător a întreprinderii.

Întreprinderea poate practica orice genuri de activitate prevăzute în statutul ei,cu excepția celor interzise de legislație.Întreprinderea își întocmește de sine stătător programul de producție,pornind de la indicii economici stabiliți de fondator,de la contractele încheiate pentru comercializarea producției către consumatori și necesitatea de a asigura dezvoltarea de producție și socială a întreprinderii.

IV.Beneficiul și pierderile întreprinderii. Beneficiul întreprinderii se stabilește în modul prevăzut de legislație.Beneficiul net se formează după achitarea cu bugetul și creditorii,onorarea

altor plăți obligatorii stabilite de legislație și se repartizează în fondul dezvoltării producției, fondul de consum și în fondul de rezervă în modul stabilit de statutul întreprinderii.

Pierderile întreprinderii sînt acoperite din contul:beneficiului rămas la dispoziția întreprinderii, precum și din mijloacele fondului de rezervă;dotățiilor și subvențiilor.

4. Reorganizarea și lichidarea întreprinderii de stat și municipală

Reorganizarea și lichidarea întreprinderii se desfășurează în temeiuldeciziei fondatorului conform regulilor generale privind reorganizarea și lichidarea societăților comerciale.

La fel întreprinderea de stat și municipală poate fi lichidată și prin decizia arbitrajului în cazurile:stabilirii insolvabilității întreprinderii sau recunoașterii caducității actelor de constituire a întreprinderii

TEMA 12. ÎNTREPRINDEREA DE ARENDĂ

- 1. Constituirea întreprinderii de arendă**
- 2. Funcționarea întreprinderii de arendă**
- 3. Arendarea și darea în subarendă a bunurilor arendate**
- 4. Antrepriza de arendă**
- 5. Reorganizarea și lichidarea întreprinderii de arendă**
- 6. Lista întreprinderilor și organizațiilor de stat a căror arendă nu se admite**
- 7. Lista tipurilor de bunuri ale statului, a căror arendă nu se admite**
- 8. Modul de dare în arendă și cuantumul arendeii patrimoniului de stat**

1. Constituirea întreprinderii de arendă

I. Reglementări juridice.Întreprinderea de arendă este reglementată de Legea R.M.cu privire la arendă nr.861-XII din 14.01.1992,Regulamentul întreprinderii de arendă din 21 mai nr.284,de Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845-XII din 03.01.1992,precum și de Codul Civil al R.M. și de alte acte legislative.

II. Noțiunea întreprinderii de arendă.În baza art.19din legea nr.845-XII, întreprinderile de arendă sînt unități fondate de membrii colectivelor întreprinderilor de stat(municipale)sau ale subdiviziunilor lor structurale, reorganizate în scopul desfășurării în comun a activității de antreprenor,sub aceeași firmă,pe baza statutelor și contractului de arendare a bunurilor statului(municipiului).

III. Documentele constitutive ale întreprinderii de arendă sînt statutul și contractul de arendă.

Statutul trebuie să conțină firma (denumirea firmei), sediul ei,ziua constituirii, genurile de activitate preconizate,obiectivele arendeii modul de primire în rîndurile membrilor întreprinderii și de retragere a calității de membru (inclusiv temeiurile și modul de excludere),drepturile și obligațiunile lor,modul de stabilire a volumului depozitelor depuse de membrii întreprinderilor la constituirea

întreprinderii din contul cîștigurilor provenite din muncă, precum și din contul depunerilor bănești și de altă natură,de formare și repartizare a mijloacelor patrimoniale, modul de alegere a organelor de conducere și control ale întreprinderii de arendă și competențele acestora,condițiile de reorganizare și lichidare a întreprinderii de arendă coordonat anterior cu locatorul. La statut este necesar să fie anexată lista membrilor întreprinderii de arendă, primiți în baza

cererilor scrise.Statutul poate preconiza, de asemenea,alte dispoziții care nu contravin legislației Republicii Moldova.

Documentul de bază care reglementează relațiile dintre persoana care dă în arendă și arendaș este *contractul de arendă*. El se încheie în scris pe un termen anumit,dar nu mai mare de 99 ani.Contractul de arendă se încheie în baza negocierilor directe sau în baza rezultatelor licitației,în forma convenită de părți,cu indicarea obiectului și termenului contractului și a plății de arendă.

Contractul de arendă a pământului și altor resurse naturale la înțelegerea părților, poate să includă:

- caracterizarea mediului natural, pământului și altor resurse naturale;
- volumul lor de folosire;
- normele lor tehnologice de exploatare;
- condițiile de recultivare a terenurilor;
- plățile de compensare pentru scoaterea din circuit a pământului și a altor resurse naturale;
- condițiile de protecție a resurselor naturale adiacente;
- volumul și modul depozitării deșeurilor industriale;
- normele maxim admise de influență asupra mediului înconjurător;
- alte condiții ce nu contravin legislației.

Modificarea contractului. Clauzele contractului se pot modifica pe baza înțelegerii dintre părți. Una din părți poate să ceară modificarea clauzelor contractului numai în cazurile prevăzute de legislație sau de contract.

Efectul contractului încetează odată cu expirarea termenului acestuia, în cazul lichidării unității economice, distrugerii bunurilor arendate, deteriorării sau răscumpărării lor de către proprietar.

Rezilierea anticipată a contractului la cererea uneia dintre părți. Contractul poate fi reziliat în temeiul hotărârii instanței judecătorești competente în cazul în care cealaltă parte încalcă clauzele contractului.

Persoana care dă în arendă poate să ceară rezilierea anticipată a contractului, dacă arendașul:

- păstrează și folosește bunurile arendate în necorespondere cu contractul sau cu destinația bunurilor;
- înrăutățește intenționat sau din neatenție starea bunurilor arendate;
- nu achită arenda pe parcursul a trei luni din ziua expirării termenului de plată, dacă contractul nu prevede altfel;
- nu îndeplinește obligațiile contractuale de restabilire integrală și de reparare a bunurilor arendate;
- dă în subarendă fără consimțământul proprietarului bunurile primite conform contractului;
- folosește nerațional bunurile arendate sau prin mijloace care duc la înrăutățirea pământului și altor resurse naturale;
- nu ia măsuri de reproducere a resurselor naturale care au proprietatea de a se restabili;
- nu a folosit timp de un an terenul destinat producției agricole și timp de doi ani terenul destinat producției neagricole.

Rezilierea anticipată a contractului la cererea arendașului.

Arendașul poate să ceară rezilierea anticipată a contractului dacă:

- persoana care dă în arendă nu-și îndeplinește obligațiile contractuale privind restabilirea integrală și repararea bunurilor arendate, asigurarea tehnico-materială, reînzestrarea tehnică a producției și altele asemenea;
- bunurile arendate, în virtutea unor circumstanțe pentru care arendașul nu poartă răspundere, vor fi într-o stare inutilizabilă;
- persoana care dă în arendă bunuri nu le-a transmis la timp arendașului.

La fel, arendașul poate să ceară rezilierea contractului în cazul în care el a devenit invalid sau este declarat incapabil, sau în cazul când execută o pedeapsă privativă de libertate, pentru săvârșirea unei infracțiuni, sau unei alte pedepse care exclude posibilitatea executării de mai departe a contractului. În cazurile indicate dreptul prioritar la încheierea contractului îl are unul din membrii familiei arendașului care a trăit ori a lucrat împreună cu el.

Contractul se reziliază și în cazul retragerii terenurilor și a altor resurse naturale pentru necesitățile statului și ale societății.

Successorii. În cazul în care arendașul persoană fizică decedează, succesori al drepturilor lui, conform contractului, este unul din membrii familiei sale, care a trăit sau a lucrat împreună cu el, dacă acest membru dorește să fie arendaș. Cel care dă în arendă nu are voie să-i refuze intrarea în

drept asupra contractului pe termenul rămas cu excepția cazurilor când încheierea contractului a fost stipulată de calitățile profesionale ale arendașului decedat.

IV. Arendașii pot fi persoane fizice și juridice din Republica Moldova și din alte state, întreprinderi și organizații mixte, apatrizi, organizații internaționale.

V. Obiectele arenzii. Arenda se admite în toate ramurile economiei naționale. Pot fi arendate bunuri din toate tipurile și formele de proprietate.

Se pot da în arendă: pământ și alte resurse naturale, întreprinderi, organizații, unități ale întreprinderilor și organizațiilor, clădiri, instalații, încăperi, utilaje, tehnică agricolă și de altă natură, mijloace de transport, inventar, instrumente, alte valori materiale.

VI. Înregistrarea întreprinderii de arendă. Pentru înregistrare, întreprinderea prezintă actele specificate în art. 11 a legii nr. 1265-XIV și achită o taxă în mărime de 306 lei.

Întreprinderea de arendă obține drepturi de persoană juridică din ziua înregistrării de stat în modul prevăzut de legislația Republicii Moldova.

Din momentul Înregistrării de stat, întreprinderea de arendă devine succesor al dreptului de posesie și folosință a bunurilor patrimoniale ale întreprinderii de stat (municipale), luată în arendă, inclusiv al drepturilor de folosire a pământului și altor resurse naturale.

Înregistrarea dreptului de arendă. Dreptul de arendă asupra bunului imobil pe un termen mai mare de 3 ani este supus înregistrării obligatorii în registrul bunurilor imobile în termen de 3 luni de la data încheierii contractului de arendă. Nerespectarea termenului duce la nulitatea contractului.

La cererea arendașului, poate fi înregistrat și dreptul de arendă pe un termen mai mic de 3 ani. Dreptul de arendă asupra bunurilor imobiliare pe un termen mai mic de 3 ani se înregistrează la primăria localității pe teritoriul căreia se află bunul arendat.

2. Funcționarea întreprinderii de arendă

I. Adunarea generală. Organul superior de conducere al întreprinderii de arendă este adunarea generală a membrilor ei, convocată cel puțin o dată pe an. Adunarea generală extraordinară se convoacă de consiliul de conducere sau de direcție, la cererea comisiei de cenzori sau a cel puțin 10 procente din membrii întreprinderii de arendă.

Adunarea generală poate fi convocată din inițiativa locatorului, cu cel puțin 10 la sută din numărul total al membrilor colectivului de muncă, administrației sau comitetului sindical al întreprinderii.

Hotărârea privind constituirea întreprinderii de arendă se adoptă de către adunarea generală a colectivului de muncă cu cel puțin două treimi de voturi ale persoanelor împuternicite să adopte hotărâri și să prezinte la adunare.

În competențele exclusive ale adunării generale sînt:

- 1) aprobarea membrilor întreprinderii de arendă;
- 2) aprobarea statutului întreprinderii de arendă, introducerea în aceasta a unor modificări și completări;
- 3) determinarea direcțiilor principale de activitate a întreprinderii aprobarea planurilor ei și dărilor de seamă privind executarea acestora;
- 4) aprobarea rezultatelor anuale ale activității întreprinderii, inclusiv ale filialelor ei, aprobarea dărilor de seamă și avizelor comisiei de cenzori, modului de repartizare a beneficiului și de acoperire a cheltuielilor;
- 5) alegerea și rechemarea membrilor consiliului de conducere sau a directorului și locțiitorului lui, comisiei de cenzori;
- 6) stabilirea competențelor consiliului de conducere sau ale direcției;
- 7) stabilirea condițiilor de remunerare a muncii și a salariilor de funcție pentru membrii consiliului de conducere (direcției) și comisia de cenzori;
- 8) crearea, reorganizarea și lichidarea filialelor și reprezentanțelor, aprobarea regulamentelor acestora;
- 9) adoptarea deciziilor cu privire la tragerea la răspundere patrimonială a persoanelor cu funcții de răspundere din întreprinderea de arendă;

10) elaborarea și adoptarea regulilor de procedură și altor documente de uz intern ale întreprinderii;

11) aprobarea contractelor încheiate pentru o sumă mai mare decât cea prevăzută în statutul întreprinderii de arendă;

12) adoptarea deciziei cu privire la condițiile de reziliere înainte de termen a contractului, la suspendarea activității întreprinderii de arendă, numirea membrilor comisiei de lichidare, aprobarea bilanțului de lichidare.

Adunarea generală este deliberativă, în cazul când la lucrările ei participă mai mult de jumătate din membrii întreprinderii de arendă.

În caz că adunarea generală n-a întrunit numărul necesar de voturi, atunci se convoacă în termen de 15 zile o nouă adunare generală, despre care membrii întreprinderii de arendă sînt avizați în formă scrisă. Convocată astfel a doua oară, adunarea generală este împuternicită să adopte hotărîri, indiferent de numărul membrilor prezenți ai întreprinderii de arendă.

II. Consiliul de conducere. Organul executiv al întreprinderii de arendă, care efectuează conducerea activității ei curente, este consiliul de conducere sau

direcția. Consiliul de conducere este condus de președintele consiliului iar direcția - de director, care sînt aleși în conformitate cu statutul întreprinderii de arendă.

Consiliul de conducere (direcția) soluționează toate chestiunile legate de activitatea întreprinderii de arendă, cu excepția celor care țin de competența exclusivă a adunării generale, prezintă adunării generale darea de seamă anuală privind rezultatele activității întreprinderii. Adunarea generală poate să adopte decizii cu privire la delegarea unor anumite drepturi ale sale în competența consiliului de conducere (direcției) al întreprinderii de arendă.

Consiliul de conducere (direcția) este responsabil în fața adunării generale a întreprinderii de arendă și organizează executarea hotărîrilor ei.

Președintele consiliului de conducere întreprinderii de arendă are dreptul să acționeze în numele întreprinderii fără să aibă procură. Alți membri ai consiliului de conducere pot fi, de asemenea, investiți cu acest drept conform statutului întreprinderii.

III. Comisia de cenzori. Controlul asupra activității economico-financiare a întreprinderii de arendă este efectuat de comisia de cenzori în corespundere cu decizia adunării generale. La prima cerere a comisiei de cenzori a întreprinderii de arendă i se pun la dispoziție toate materialele de contabilitate sau alte documente, precum și explicațiile în cauză ale persoanelor cu funcții de răspundere.

Comisia de cenzori prezintă adunării generale a întreprinderii de arendă rezultatele controlului efectuat. Membrii comisiei de cenzori au dreptul să participe cu vot consultativ la adunarea consiliului de conducere.

Comisia de cenzori prezintă adunării generale, și pentru informație - locatorului, avizul dărilor de seamă și bilanțurile anuale. Fără avizul comisiei de cenzori adunarea generală a întreprinderii de arendă nu este în drept să aprobe bilanțul anual.

Comisia de cenzori este obligată să ceară convocarea adunării generale extraordinare a întreprinderii de arendă în cazul periclitării intereselor membrilor întreprinderii de arendă sau la constatarea unor abuzuri săvîrșite de persoanele oficiale.

Întreprinderea de arendă cu un personal de cel puțin 100 membri își alege consiliul de conducere și comisia de cenzori. În celelalte cazuri își alege direcția și cenzori.

IV. Activitatea economică. Întreprinderea de arendă își organizează și desfășoară activitatea sa pe baza principiilor gestiunii economice și a autonomiei financiare

depline. Ea este în drept să dea în folosință temporară gratuită unele obiecte ale arendei în modul și condițiile stabilite în contractul de arendă, să reconstruiască, să exindă sau să reutilizeze obiectele arende și să plaseze investiții capitale suplimentare în aceste scopuri.

V. Aporturile membrilor întreprinderii de arendă. Mărimile aportului membrilor întreprinderii de arendă la constituirea averii acesteia prin participarea lor personală la muncă, precum și a cotizațiilor bănești sau altor cotizații patrimoniale se stabilesc în modul și condițiile prevăzute de statut.

Valoarea depunerii membrului întreprinderii de arendă poate fi consemnată pe un cont special (contul participării membrului la sporirea averii întreprinderii de arendă) sau, conform prevederilor statutare, membrului i se vor elibera hîrtii de valoare. La aceste conturi sau pe hîrțiile de valoare ale membrilor întreprinderii de arendă se plătesc dividendele în mărimile stabilite de adunarea generală a întreprinderii în cauză. Valoarea reală a hîrțiilor de valoare sau a depunerilor, trecute pe conturile speciale, se va plăti titularilor acestora în cazurile prevăzute de statut.

VI. Drepturile și obligațiile părților

Întreprinderea de arendă poartă răspundere pentru obligațiunile sale cu întreaga avere ce o deține în proprietate. La fel, este obligată să asigure reprezentanților colectivului de muncă la informația privind activitatea întreprinderii și bunurile ei, necesară pentru elaborarea proiectului contractului de arendă sau pentru modificarea și completarea acestuia, de a lua cunoștință de proiectul contractului de arendă și proiectul statutului întreprinderii de arendă cu cel puțin 20 zile pînă la convocarea adunării constituante.

Membrii întreprinderii de arendă poartă răspundere pentru obligațiunile acesteia în limitele cotelor de participație (cotizației) depuse în patrimoniul întreprinderii.

Apărarea dreptului arendașului asupra bunurilor arendate se asigură în egală măsură cu apărarea dreptului de proprietate. Arendașul poate să ceară restituirea bunurilor arendate din orice posesiune nelegitimă, să ceară lichidarea obstacolelor în folosirea lor, repararea pagubelor pricinuite bunurilor de către orice persoană,

inclusiv de persoana care dă în arendă.

Urmărirea bunurilor arendate pentru datoriile persoanei care dă în arendă nu se admite. Arendașului îi pot fi retrase bunurile numai în conformitate cu hotărîrea instanței judecătorești competente.

În cazul retragerii complete sau parțiale pentru necesitățile statului și ale societății a terenului arendat noul beneficiar al folosinței pămîntului repară arendașului paguba pricinuită. La cerere, arendașului i se repartizează teren echivalent în altă parte, totodată contractul în vigoare pînă în acel timp se modifică de acordul comun al părților sau efectul lui încetează.

După ce efectul contractului încetează, arendașul este obligat să restituie bunurile persoanei care le-a dat în arendă în starea în care le-a primit, luîndu-se în considerare uzura normală, sau în starea prevăzută de contract.

Pentru înrăutățirea, din cauza arendașului, a bunurilor arendate, acesta trebuie să repare pagubele pricinuite persoanei care le-a dat în arendă, dacă nu va dovedi că înrăutățirea bunurilor nu a avut loc din vina sa. Se consideră egală cu vina arendașului vina persoanelor cărora acesta le-a permis să folosească bunuri (membri ai familiei, subarendași etc.).

În cazul cînd bunurile arendate se deteriorează înainte de expirarea duratei de exploatare, prevăzute în contract, arendașul compensează persoanei care dă în arendă valoarea reziduală a bunurilor, dacă în contract nu se prevede altfel.

3. Arendarea și darea în subarendă a bunurilor arendate

I. Arenda

Arenda și modul de achitare a ei se stabilesc de către proprietar și se fixează în contractul de arendă. Pentru bunurile proprietate de stat, modul de determinare a arende și tarifele minimale ale plății pentru arendă se determină conform legii bugetului pentru anul curent.

Arenda se stabilește în ansamblu pentru bunurile arendate sau aparte pentru fiecare obiect, în natură, în bani sau în ambele modalități.

Cuantumul arende poate fi schimbat de către proprietar, în cazul schimbării prețurilor, tarifelor, plăților sau normelor de amortizare (uzură) reglementate de stat, precum și în alte cazuri.

Pe lîngă arendă arendașul plătește impozitele prevăzute de lege și serviciile comunale, dacă legislația sau contractul nu le atribuie persoanei care dă în arendă.

Arendașul are dreptul să ceară reducerea arendei, dacă condițiile, prevăzute în contract, de folosire a bunurilor, ori starea bunurilor s-au înrăutățit esențial în virtutea unor circumstanțe neimputabile arendașului.

Persoana care dă în arendă este obligată să transmită arendașului bunurile în starea corespunzătoare destinației lor, prevăzute în contract. Dacă persoana care dă în arendă nu transmite la timp arendașului bunurile arendate, arendașul are dreptul să ceară aceste bunuri persoanei care dă în arendă și repararea pagubei pricinuite întârzierea executării contractului, sau să rezilieze contractul și să ceară repararea pagubelor pricinuite de neîndeplinirea contractului.

Bunurile întreprinderii se pot arenda de una sau mai multe persoane fizice și juridice. Pentru arendarea bunurilor întreprinderii se poate institui, în calitate de persoană juridică, întreprinderea de arendă.

II. Darea în subarendă a bunurilor arendate

Arendașul are dreptul să dea în subarendă bunurile arendate sau o parte din ele (cu excepția pământului și a resurselor naturale) doar cu consimțământul persoanei care dă în arendă, dacă legislația sau contractul nu prevede altfel. În acest caz arendașul rămâne responsabil conform contractului față de persoana care dă în arendă.

Arendașul este obligat să păstreze și să folosească conform destinației și contractului bunurile arendate.

Persoana care dă în arendă este obligată să repare din cont propriu bunurile arendate, dacă legislația sau contractul nu prevede altfel.

Dacă persoana care dă în arendă nu-și îndeplinește obligațiile privind efectuarea reparației, arendașul are dreptul să efectueze reparațiile urgente și să ceară persoanei care dă în arendă compensarea costului lor.

Menționăm faptul că, darea în arendă nu atrage după sine transmiterea dreptului de proprietate asupra acestor bunuri. Producția ce s-a fabricat, folosindu-se bunurile arendate, și profitul adus de ea, precum și bunurile dobândite din contul profitului obținut prin bunuri arendate, aparțin arendașului, dacă contractul nu prevede altfel.

După expirarea termenului de contract sau la rezilierea lui clădirile și instalațiile ce nu pot fi mutate, construite pe teritoriul arendat din mijloacele arendașului cu permisiunea persoanei care dă în arendă, trec în proprietatea persoanei care dă în arendă, dacă contractul nu prevede altfel. În acest caz arendașul are dreptul să ceară compensarea costului lor. La fel, dacă aceasta cere să fie demolate, arendașul este obligat să le demoleze din cont propriu sau să restituie cheltuielile legate de demolare.

Dacă bunurile arendate sunt îmbunătățite cu permisiunea persoanei care dă în arendă, la expirarea termenului de contract sau la rezilierea lui arendașul are dreptul să ceară restituirea tuturor cheltuielilor făcute în acest scop. Îmbunătățirile bunurilor arendate, efectuate fără permisiunea persoanei care dă în arendă, dacă ele pot fi separate fără a se pricinui paguba bunurilor arendate și dacă persoana care dă în arendă nu este de acord să compenseze costul lor, pot fi luate de arendaș la expirarea termenului de contract sau la rezilierea lui.

Îmbunătățirile bunurilor arendate, efectuate fără permisiunea persoanei care dă în arendă, ce nu pot fi separate de bunurile arendate fără a le pricinui pagubă, trec gratuit în proprietatea acestuia la expirarea termenului de contract sau la rezilierea lui.

III. Răscumpărarea bunurilor arendate.

Arendașul, cu consimțământul proprietarului și al persoanei împuternicite de el, poate răscumpăra, total sau parțial bunurile arendate.

4. Antrepriza de arendă

I. Noțiune. În baza regulamentului antreprizei de arendă, antrepriza de arendă constituie o formă de organizare a raporturilor de drept în interiorul unității economice (al întreprinderii, organizației, instituției, gospodăriei), bazate pe contractul antreprizei de arendă, încheiat între locator - unitatea economică și arendaș - unul sau câțva cetățeni, care întrețin cu locatorul

relații de muncă sau raporturi rezultând din calitatea de membru. În cazul când arendași sînt doi sau mai mulți cetățeni, aceștea constituie un colectiv al antreprizei de arendă.

II. Documentul de constituire în cadrul antreprizei de arendă este contractul de constituire, care reprezintă o formă specială a contractului de arendă, conform căruia;

1) arendașul își asumă sarcina de a produce și a vinde locatorului sau, cu procura acestuia, de sine stătător, altor persoane producția prevăzută în contractul antreprizei de arendă, să execute lucrări și să presteze servicii;

2) se stabilesc: structura și valoarea patrimoniului arendat; dreptul obligațiilor și responsabilitatea arendașului și locatorului; termenul de valabilitate a relațiilor de arendă; mărimea plății pentru arendă; mărimea și modul de participare a colectivului antreprizei de arendă la cheltuielile și plățile efectuate de întreprindere;

3) arendașul își desfășoară în mod independent activitatea, dispune, la discreția sa, de producția (lucrările, serviciile) produse supravolumului indicat în contract, în cazul când contractul nu prevede alte condiții, și veniturile obținute.

III. Colectivului antreprizei de arendă se constituie în urma încheierii contractului antreprizei de arendă între întreprinderea ca locator și una sau mai multe persoane, ce înrețin cu ea relații de muncă sau raporturi contractuale rezultând din calitatea de membru. În cazul când ofertanții propun condiții egale, dreptul proprietar de a încheia contractul antreprizei de arendă îl are lucrătorul (grupul de lucrători) al subdiviziunii ce se dă în arendă. Pentru a se crea colectivul antreprizei de arendă este necesar acordul a cel puțin două treimi din numărul lucrătorilor încadrați în subdiviziunea ce se dă în arendă și care constituie locul lor de muncă de bază.

Colectivul antreprizei de arendă își elaborează și aprobă de sine stătător proiectul regulamentului, în baza căruia stabilește scopul și tipurile de activitate ale colectivului antreprizei de arendă, temeiurile și modul de obținere și retragere a calității de membru al colectivului antreprizei de arendă (inclusiv temeiurile și procedura excluderii), drepturile și obligațiile membrilor, atribuțiile și competența organelor de conducere și control ale aceluia colectiv, modul de repartizare a veniturilor, metodologia de formare și repartizare a mijloacelor patrimoniale, precum și temeiurile reorganizării și lichidării colectivului antreprizei de arendă. Regulamentul poate include și alte puncte, ce reglementează activitatea colectivului antreprizei de arendă fără să contravină legislației Republicii Moldova.

Arendașul: își elaborează de sine stătător programele de producție, ținînd cont

de obligațiile pe care și le-a asumat conform contractului antreprizei de arendă, stabilește modul, forma și sistemele de remunerare; ține evidența primară a activității sale economice și prezintă locatorului, în modul stabilit prin contractul antreprizei de arendă, dările de seamă respective; are dreptul să asigure bunurile arendate cu acordul și în numele locatorului; în cazurile când arendașul suportă pierderi în urma calamităților naturale sau în alte circumstanțe, prevăzute în contractul de asigurare, mărimea plății pentru arendă rămîne neschimbată. La asigurarea bunurilor arendate de către locator plata pentru arendă, în cazul declanșării unor calamități naturale sau ale altor circumstanțe de asigurare, se reduc cu suma primită de locator sun formă de compensații de asigurare.

Locatorul: aprobă Regulamentul colectivului antreprizei de arendă, prețurile și

tarifele de achitare în interiorul întreprinderii pentru producție (lucrări, servicii), formele de evidență a cheltuielilor materiale și de alt gen, făcute de colectivele antreprizei de arendă; poate acorda arendașului ajutor financiar gratuit; plătește impozite și efectuează alte decontări spre a se achita cu banca și alte organizații ierarhic superioare în modul stabilit, dacă în contractul antreprizei de arendă aceste obligații nu sînt puse în sarcina arendașului; asigură: aprovizionarea tehnico-materială a arendașului pentru producerea volumului necesar de mărfuri (prestarea lucrărilor, serviciilor) prevăzut în contractul antreprizei de arendă; reparația și renovarea bunurilor date în arendă; deservirea tehnică, tehnologică, informațională și juridică a arendașului de către secțiile, serviciile și subdiviziunile respective ale întreprinderii; efectuează instruirea muncitorilor nou-veniți și perfecționarea cadrelor în modul specific unității economice respective; stabilește o politică tehnică unică, elaborează programe de perspectivă în sfera de producție și noi tipuri de producție asigură securitatea muncii în colectivele antreprizei de arendă; ține evidența veniturilor și cheltuielilor

arendaşului la contul instituit în acest scop la contabilitatea întreprinderii, efectuează conform competențelor pe care i le-a delegat arendaşul, operații financiare cu mijloacele bănești ale arendaşului; îi poate arenda arendaşului dreptul de a încheia în numele său contracte de muncă cu persoane particulare, contracte economice, precum și să deschidă cont la bancă.

IV. Arenda în cazul antreprizei de arendă. Pentru folosirea bunurilor arendate, arendaşul achită sistematic locatorului o anumită plată de arendă, mărimea căreia este determinată în contractul antreprizei de arendă sub formă de plăți fixe. În cazul înțelegerii dintre părți, plata de arendă poate fi stabilită, de asemenea, sub forma unor defalcări din venitul arendaşului sau prin alte metode.

În cadrul antreprizei de arendă plata poate să nu fie fixată, în cazul când suma defalcărilor vărsată în venitul întreprinderii constituie diferența dintre prețurile de decontare, stabilite la întreprindere, și prețurile de desfacere a producției (lucrărilor, serviciilor).

V. Răspunderea părților. Colectivul antreprizei de arendă poartă răspundere pentru respectarea contractelor încheiate cu bunurile de care dispune. În cazul când colectivul antreprizei de arendă dispune de un număr insuficient de bunuri, răspunderea pentru obligațiunile acestuia o poartă întreprinderea-locator. Responsabilitatea părților pentru neexecutarea sau executarea nesatisfăcătoare a obligațiunilor ce decurg din contract se stabilește în contractul antreprizei de arendă.

5. Reorganizarea și lichidarea întreprinderii de arendă

Activitatea întreprinderii de arendă se suspendează prin lichidarea sau reorganizarea ei în temeiurile și modul stabilit de legislația Republicii Moldova de statutul întreprinderii de arendă și de contractul de arendă.

6. Lista întreprinderilor și organizațiilor de stat a căror arendă nu se admite

În baza decretului Președintelui republicii Moldova din 6 ianuarie 1994 este aprobată lista întreprinderilor și organizațiilor de stat a căror arendă nu se admite.

Astfel, nu se admite arendarea:

1. Bancii Națională a Moldovei,
2. Rezervațiile naturale de stat,
3. Secția comunicațiilor speciale pe lângă Centrul de transportare a poștei,
4. Radioteleviziunea Națională a Republicii Moldova,
5. Camera Națională a Cărții din Republica Moldova,
6. Întreprinderile din sistemul organelor afacerilor interne,
7. Laboratorul specializat pentru combaterea bolilor deosebit de periculoase,
8. Stațiile veterinare pentru combaterea bolilor la animale,
9. Laboratoarele veterinare,
10. Întreprinderile pentru producerea și congelarea spermei de taur,
11. Întreprinderea specializată de executare a lucrărilor de explozare "Inmex",
12. Întreprinderile de alimentare cu apă și canalizare, centralele și rețelele termice ale gospodăriei comunale.

7. Lista tipurilor de bunuri ale statului, a căror arendă nu se admite

Anexa nr.2 din decretul Președintelui Republicii Moldova enumeră lista tipurilor de bunuri ale statului, a căror arendă nu se admite:

1. Complexe de radiolocație;
2. Mijloacele militarizate cu acțiune antigrindină;
3. Tehnica militară și armamentul, echipamentul militar
4. Utilajul Centralei electrice raionale de stat din Moldova și al Centralei electrice cu termoficare,
5. Utilajul (echipamentul) pentru emisia banilor și baterea monedelor, emisia hârtiilor de valoare și timbrelor poștale,
6. Materialele de arhivă, care țin de competența organelor de stat ale arhivelor;

7. Utilajul (echipamentul) pentru controlul de stat medico-sanitar asupra procesului tehnologic și a calității produselor alimen-tare și a producției industriale
8. Utilajul(echipamentul)pentru fabricarea substanțelor narcotice, cu efecte puternice și toxice;
9. Utilajul radiologic;
10. Utilajul cu izotopi radioactivi;
11. Utilajul radiorentghenologic;
12. Utilajul special pentru serviciul de transfuzie a sîngelui;
13. Utilajul special pentru operații pe inimă;
14. Armele de foc (de tip militar,calibru redus,sportive, pentru vînătoare cu alice, pentru instruire), armele albe, dispoziti-vele de explozare;
15. Utilajul (echipamentul) pentru fabricarea și repararea diferitelor tipuri de armament,muniții,substanțelor explozive,dispozitivelor de explozare și pirotehnice.

8. Modul de dare în arendă și cuantumul arendei patrimoniului de stat

Darea în arendă a bunurilor de stat ce se află în gestiunea operativă a întreprinderilor poate fi efectuată doar după eliberarea autorizației respective de către Departamentul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat pe lângă Ministerul Economiei și Reformelor .Funcția de persoană care dă în arendă se atribuie întreprinderilor în gestiunea cărora se află aceste bunuri.

Pentru eliberarea autorizației menționate întreprinderea trebuie să prezinte Departamentului Privatizării următoarele documente:

- acordul organului ierarhic superior;
- proiectul contractului de arendă;
- calculul plății de arendă;
- certificatul de la Organul cadastral teritorial referitor la apartenența încăperilor.

Societățile economice incluse în programele de privatizare prezintă Departamentului Privatizării decizia organelor lor de conducere,coordonată cu reprezentantul statului în societatea respectivă,și proiectul contractului de arendă.

Documentul ce reglementează relațiile între persoana care dă în arendă și arendaș este contractul de arendă,care se perfectează după determinarea arendașului și negocierea clauzelor contractului.

Plata pentru bunurile transmise în arendă colectivelor de muncă ale întreprinderilor de stat,reorganizate în întreprinderi de arendă,se transferă integral în bugetul de stat. Penalitățile pentru întârzierea plății de arendă nu pot fi mai mici decât cele stabilite de legea bugetului de stat pe anul respectiv.

Mijloacele banești obținute de la darea în arendă pot fi utilizate de către întreprinderi (cu excepția celor finanțate de la bugetul de stat) pentru renovarea fondurilor fixe,dezvoltarea producției,sporirea fondurilor de mijloace circulante.

Instituțiile finanțate de la bugetul de stat se scutesc de plata pentru folosirea încăperilor nelocuibile ale instituțiilor finanțate de la același buget.Ele achită doar plata pentru serviciile comunale.În aceste cazuri transmiterea încăperilor în folosintă se efectuează în baza deciziilor adoptate de instituțiile carora le aparțin încăperile respective.

TEMA 13. LICENȚIEREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

- 1. Camera de licențiere**
- 2. Procedura de obținere a licenței**
- 3. Termenul de valabilitate a licenței**
- 4. Retragera licenței**

1. Camera de licențiere

Ce este licența?- licență - act oficial, eliberat de autoritatea pentru licențiere, ce atestă dreptul titularului de licență de a desfășura, pentru o perioadă determinată, genul de activitate indicat în acesta, cu respectarea obligatorie a condițiilor de licențiere;

- solicitant de licență - persoană juridică sau fizică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere sau de organizație, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, precum și persoană fizică ce poate practica unele genuri de activitate supuse licențierii în temeiul unor alte acte legislative, care depune la autoritatea de licențiere cerere și documentele necesare obținerii licenței;

–titular de licență - întreprindere, organizație, persoană fizică ce a obținut licență;

- condiții de licențiere - totalitatea cerințelor și condițiilor stabilite, a căror respectare este obligatorie pentru solicitantul de licență și titularul de licență la desfășurarea genului de activitate licențiat;

- licențiere - totalitatea procedurilor legate de eliberarea, reperfectarea, suspendarea, reînnoirea și retragerea licențelor, eliberarea copiilor și duplicatelor de pe acestea, ținerea dosarelor de licențiere și a registrelor de licențe, controlul asupra respectării de către titularii de licențe a condițiilor de licențiere, adoptarea prescripțiilor privind lichidarea încălcărilor ce țin de condițiile de licențiere;

- registrul licențelor - totalitatea informațiilor cu privire la licențele eliberate, reperfectate, suspendate, reînnoite și retrase;

- suspendarea licenței - privarea titularului de licență, pe un termen stabilit, de dreptul de a desfășura un anumit gen de activitate;

- retragerea licenței - privarea titularului de licență de dreptul de a desfășura un anumit gen de activitate

Camera de licențiere, denumită în continuare Cameră, are statut de persoană juridică și dispune de ștampilă cu stema de stat și cu denumirea sa. Camera își desfășoară activitatea pe baza regulamentului aprobat de Guvern.

Camera îndeplinește următoarele atribuții:

a) promovează politica statului și asigură respectarea legislației în domeniul licențierii;

b) eliberează, reperfectează, suspendă, reînnoiește și retrage licențele, recunoaște nevalabilitatea licențelor, eliberează copiile și duplicatele de pe acestea;

c) în comun cu autoritățile administrației publice centrale de specialitate și de comun acord cu Ministerul Economiei, stabilește condițiile de licențiere a genurilor de activitate concrete, întocmește lista documentelor suplimentare prezentate de solicitanți de licență, care confirmă abilitatea acestora de a desfășura un anumit gen de activitate;

d) organizează controlul asupra respectării de către titularii de licențe a condițiilor de licențiere;

e) comandă și păstrează formularele de licență, ține evidența acestora, le repartizează autorităților de licențiere indicate la art. 5 lit. b) - f) și exercită controlul asupra utilizării lor;

f) remite prescripții privind lichidarea încălcărilor ce țin de condițiile de licențiere;

g) ține dosarele de licențiere și registrul unic al licențelor;

h) generalizează experiența din domeniul licențierii și prezintă propuneri privind perfecționarea acesteia.

Deciziile Camerei pot fi contestate în instanța judecătorească.

Pentru obținerea licenței, conducătorul întreprinderii sau organizației ori persoana autorizată de acesta sau persoana fizică nemijlocit depune la autoritatea de licențiere o cerere de un model stabilit, care conține:

a) denumirea, forma juridică de organizare, adresa juridică, sediul, codul fiscal al întreprinderii sau al organizației ori numele, prenumele, adresa și codul fiscal al persoanei fizice;

b) genul de activitate, integral sau parțial, pentru a cărui desfășurare solicitantul de licență intenționează să obțină licența;

c) locul de amplasare a filialelor sau a altor subdiviziuni separate a întreprinderii sau organizației, la care se va efectua activitatea în baza licenței;

d) confirmarea de către solicitant de licență a abilităților sale de a desfășura pe răspunderea sa un anumit gen de activitate și a veridicității documentelor prezentate.

La cererea de eliberare a licenței se anexează:

a) copia certificatului de înregistrare de stat a întreprinderii sau organizației ori a buletinului de identitate al persoanei fizice;

b) documentele suplimentare în conformitate cu lista prevăzută la art.7 alin.(2) pct.c). Documentele se depun în original sau în copii cu prezentarea originalelor pentru verificare. Documentele pot fi însoțite și de copii pe suport electronic.

Se interzice solicitarea altor documente, cu excepția celor prevăzute de prezentul articol.

Cererea pentru eliberarea licenței și documentele anexate la ea se primesc conform borderoului a cărui copie se expediază (înmânează) solicitantului de licență, cu mențiunea privind data primirii documentelor autentificată prin semnătura persoanei responsabile.

Cererea pentru eliberarea licenței nu se acceptă, în cazul în care:

a) aceasta a fost depusă (semnată) de către o persoană care nu are atribuțiile respective;

b) documentele sînt perfectate cu încălcarea cerințelor prezentului articol.

Despre neacceptarea cererii de eliberare a licenței solicitantul de licență este informat în scris, indicîndu-se temeiurile și respectîndu-se termenele prevăzute pentru eliberarea licențelor.

După înlăturarea cauzelor ce au servit temei pentru neacceptarea cererii de eliberare a licenței, solicitantul de licență poate prezenta o nouă cerere, care se examinează în modul stabilit.

Camera adoptă decizia privind eliberarea licenței sau privind respingerea cererii de eliberare a licenței în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, începînd cu data primirii cererii împreună cu documentele anexate.

Înștiințarea despre adoptarea deciziei privind eliberarea licenței (cu indicarea elementelor contului bancar și a sumei ce urmează să fie achitată pentru eliberarea licenței) sau privind respingerea cererii de eliberare a licenței se expediază (se înmânează) solicitantului de licență, în scris, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la data adoptării deciziei.

Temeiurile privind respingerea cererii de eliberare a licenței sînt:

a) neautenticitatea datelor din documentele prezentate de solicitant de licență;

b) neîncadrarea solicitantului de licență, în condițiile de licențiere.

În caz de respingere a cererii de eliberare a licenței pe motiv de descoperire în documentele prezentate de către solicitant de licență a unor date neautentice, acesta poate depune o nouă cerere de eliberare a licenței nu mai devreme de expirarea a 3 luni de la data adoptării deciziei privind respingerea cererii precedente.

În caz de respingere a cererii de eliberare a licenței pe motiv de neîncadrare a solicitantului de licență în condițiile de licențiere, acesta poate depune o nouă cerere de eliberare a licenței după înlăturarea cauzelor care au servit drept temei pentru respingerea cererii precedente.

Licența se perfectează în termen de 3 zile lucrătoare, începînd cu ziua primirii documentului care confirmă achitarea taxei pentru eliberarea licenței. Mențiunea despre data primirii documentului, care confirmă achitarea taxei pentru eliberarea licenței, se face pe borderoul documentelor primite de la solicitant de licență.

Dacă solicitantul de licență, în termen de 30 de zile de la data la care i s-a expedit (înmînat) înștiințarea despre adoptarea deciziei privind eliberarea licenței, nu a prezentat documentul ce confirmă achitarea taxei pentru eliberarea acesteia sau nu s-a prezentat pentru a i se elibera licența perfectată, Camera este în drept să anuleze decizia privind eliberarea licenței sau să adopte decizia privind recunoașterea licenței ca fiind nevalabilă.

Pentru fiecare filială sau altă subdiviziune separată a titularului de licență, la care va fi efectuată activitatea pe baza licenței obținute, titularului de licență i se eliberează copii autorizate de pe aceasta. Copiile confirmă dreptul filialei sau al altei subdiviziuni separate de a desfășura activități pe baza licenței obținute.

În cazul în care titularul de licență creează o nouă filială sau o altă subdiviziune separată, care va desfășura activități conform licenței obținute, titularul este obligat să depună la Cameră o cerere

referitoare la eliberarea unei copii de pe licență, precum și documentele prevăzute la art.10 alin.(2) lit.b).

În caz de lichidare a filialei sau a altei subdiviziuni separate a titularului de licență, care a desfășurat activități conform licenței obținute, sau în caz de încetare de către aceasta a activității respective, titularul de licență este obligat să expedieze către Cameră, în termen de 7 zile lucrătoare de la data lichidării sau încetării activității, o înștiințare scrisă. Modificările respective se includ în registrul licențelor nu mai târziu de ziua imediat următoare datei în care s-a primit înștiințarea.

În cazul în care titularul de licență intenționează să desfășoare genul de activitate indicat în licență după expirarea termenului ei de valabilitate, acesta este obligat să obțină o nouă licență în modul stabilit de prezenta lege. O nouă licență se eliberează nu mai devreme de ultima zi lucrătoare pentru care a fost valabilă licența precedentă.

Titularul de licență nu este în drept să transmită licența sau copia de pe aceasta altei persoane.

Licența se eliberează pe un termen de 5 ani.

Pentru genurile de activitate legate de jocurile de noroc: organizarea și desfășurarea loteriilor, întreținerea cazinourilor, exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, stabilirea mizelor la competițiile sportive; importul alcoolului etilic; importul și (sau) comercializarea angro a băuturilor alcoolice și a berii importate; termenul licenței e de un an ;

Pentru fabricarea alcoolului etilic, producției alcoolice, berii și (sau) păstrarea, comercializarea angro a alcoolului etilic, a producției alcoolice și a berii produse de producătorii autohtoni termenul licenței este de 3 ani.

Termenul de valabilitate a licenței reperfectate nu poate depăși termenul de valabilitate indicat în licența precedentă. Termenul de suspendare a licenței nu poate depăși 6 luni.

Drept temei pentru retragerea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind retragerea acesteia;
- b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a întreprinderii - titular de licență;
- c) neonorarea de către titularul de licență a obligațiilor față de bugetul consolidat și bugetul asigurărilor sociale de stat;
- d) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate autorității de licențiere;
- e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta altei persoane în scopul desfășurării genului de activitate stipulat în licență;
- f) descoperirea faptului de neprezentare, în termenul stabilit, a înștiințării privind modificarea datelor indicate în documentele anexate la cererea de eliberare a licenței;
- g) neînlăturarea, în termenul stabilit, a circumstanțelor care au dus la suspendarea licenței;
- h) nerespectarea repetată a prescripțiilor privind lichidarea încălcărilor ce țin de condițiile de licențiere;
- i) neachitarea anuală sau trimestrială, în termenul stabilit, a taxei pentru licență;
- j) desfășurarea ilicită de către titularul de licență a altei/altor activități supuse licențierii fără deținerea licenței respective;
- k) desfășurarea ilicită de către filialele și/sau alte subdiviziuni ale titularului de licență a activității licențiate neindicate în licență;
- l) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate.

Licența se retrage și în alte cazuri prevăzute de legislație.

Camera adoptă decizia privind retragerea licenței în termen de 15 zile lucrătoare de la data stabilirii temeiurilor pentru aceasta și o aduce la cunoștința titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, nu mai târziu de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

Mențiunea referitoare la data și numărul deciziei privind retragerea licenței se înscrie în registrul licențelor nu mai târziu de ziua lucrătoare imediat următoare adoptării deciziei.

În cazul retragerii licenței taxa pentru licență nu se restituie.

Titularul de licență căruia i s-a retras licența poate să depună o nouă cerere de eliberare a licenței pentru același gen de activitate doar după expirarea a 6 luni de la data depunerii la Cameră a licenței retrase, cu excepția cazurilor prevăzute de alte acte legislative.

Pentru comiterea încălcării indicate la lit. j), titularului de licență i se vor retrage toate licențele deținute.

Titularul de licență este obligat, în decurs de 10 zile lucrătoare de la data adoptării deciziei de retragere a licenței, să depună la Cameră licența retrasă.

TEMA 14. DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

- 1. Dizolvarea societăților comerciale**
- 2. Cauzele de dizolvare a societăților comerciale**
- 3. Efectele dizolvării societății comerciale**
- 4. Lichidarea societăților comerciale**

1. Dizolvarea societăților comerciale

Încetarea existenței societății comerciale reclamă realizarea unor operații care să aibă drept rezultat nu numai încetarea personalității juridice, ci și lichidarea patrimoniului societății, prin exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor sociale. În consecință, potrivit legii, încetarea existenței societății comerciale impune parcurgerea a două faze: dizolvarea societății și lichidarea societății.

Dizolvarea societății privește acele operațiuni care declanșează acest proces și asigură premisele lichidării patrimoniului social. Aceste operațiuni se referă la hotărârea de dizolvare și aducerea ei la cunoștința celor interesați.

Potrivit legii, hotărârea privind dizolvarea societății este luată, după caz, de adunarea asociaților ori de instanța judecătorească. Excepțional, dizolvarea societății se produce în temeiul legii.

2. Cauzele de dizolvare a societăților comerciale

Cauzele de dizolvare a societății comerciale sunt prevăzute de art. 86, C.C. sau stabilite în actul constitutiv. Prin dispozițiile citate sunt reglementate unele cauze de dizolvare generale și deci aplicabile tuturor societăților comerciale, precum și anumite cauze specifice unora dintre formele de societate.

1. Expirării termenului stabilit pentru durata ei. (art. 86, p. 1, lit. a, C.C.) Potrivit legii, în contractul de societate trebuie să se prevadă “durata societății”. De vreme ce însuși actul constitutiv stabilește durata existenței societății, înseamnă că la expirarea termenului contractual, societatea se dizolvă.

2. Atingerii scopului pentru care a fost constituită sau imposibilității atingerii lui. (art. 86, p. 1, lit. b, C.C.). Societatea se dizolvă dacă obiectul de activitate propus este imposibil de realizat, deoarece societatea își pierde rațiunea de a exista. Există imposibilitatea de a realiza obiectul societății când, între asociații din societățile de persoane, intervin neînțelegeri grave care fac imposibilă desfășurarea obiectului societății. Dacă obiectul societății s-a realizat și deci, scopul asociaților a fost îndeplinit, societatea se dizolvă.

3. Hotărârea organului ei competent. Societatea comercială se dizolvă în baza hotărârii adunării asociaților (art. 86, p. 1, lit. c, C.C.). În cazul dizolvării societății prin hotărârea asociaților, aceștia vor putea reveni, cu majoritatea cerută pentru modificarea actului constitutiv, atât timp cât nu s-a făcut nici o repartitie din activ (art. 86, p. 5, C.C.)

4. Hotărârii judecătorești. Societatea comercială se dizolvă prin hotărârea judecătorească, în condițiile legii (art. 87, C.C.). Potrivit legii, instanța de judecată dizolvă societatea comercială dacă constituirea ei este viciată, actul de constituire nu corespunde prevederilor legale, nu se încadrează la prevederile legale referitoare la forma ei juridică de organizare, activitatea ei contravine ordinii publice.

Societatea se dizolvă la cererea oricărui asociat pentru motive temeinice, precum și pentru neînțelegeri grave dintre asociați, care o împiedică să funcționeze.

5. Insolvabilitatea societății comerciale. Societatea comercială se dizolvă în cazul când societatea a fost supusă procesului de insolvabilitate (art. 86, p. 1, lit. e, C.C.). Dacă societatea face

obiectul procesului de insolvabilitate, patrimoniul societății este lichidat, în vederea satisfacerii creanțelor creditorilor și, în conștiință, societatea se dizolvă (art. 101, C.C.).

3. Efectele dizolvării societății comerciale

Indiferent de modul în care se realizează, dizolvarea societății produce anumite efecte. Aceste efecte privesc deschiderea procedurii lichidării și interdicția unor operațiuni comerciale noi.

Menționăm faptul că dizolvarea nu are nici o consecință asupra personalității juridice a societății. Prin dizolvare, societatea nu se disființează, ci ea își continuie existența juridică, însă numai pentru operațiunile de lichidare.

Potrivit art. 86, p.2 din Codul civil, dizolvarea are ca efect deschiderea procedurii lichidării, administratorii au obligația de a convoca adunarea generală a asociaților pentru desemnarea lichidatorilor. În anumite cazuri, dizolvarea are loc fără lichidare. Legea menționează cazul fuziunii și al divizării societăților comerciale (art. 73-84, C.C.). Deci, în aceste cazuri nu are ca efect deschiderea procedurii de lichidare.

Potrivit art. 86, p.4 din Codul civil, din momentul dizolvării, ”administratorii nu mai pot întreprinde noi operațiuni”. Această interdicție impusă administratorilor, de a angaja operațiuni comerciale noi, se explică prin starea în care se află societatea. Prin dizolvare, s-a consumat prima fază a procedurii care are drept rezultat final încetarea existenței societății comerciale. Din momentul ce a fost dizolvată, societatea nu poate decât să continue realizarea operațiunilor comerciale aflate în curs, fără să mai poată începe alte operațiuni noi. Activitatea societății nu mai este normală, care să urmărească realizarea de beneficii, ci o activitate orientată spre lichidare.

Încălcarea interdicției legale are drept consecință răspunderea personală și solidară a administratorilor pentru operațiunile întreprinse.

4. Lichidarea societăților comerciale

La data dizolvării societății, lichidarea societăților comerciale constituie un ansamblu de operațiuni, având ca scop încheierea afacerilor aflate în curs de desfășurare, transformarea activului în numerar și împărțirea între asociați a sumelor de bani rămase după efectuarea plăților. Operațiunile de lichidare sunt reglementate de dispozițiile art. 90-100 din Codul civil.

1. Principiile generale ale lichidării societății comerciale. Lichidarea societății, ca o fază subsecventă a dizolvării societății comerciale, este guvernată de anumite principii. Aceste principii definesc statutul juridic al societății aflate în lichidare:

- personalitatea juridică a societății *subzistă* pentru nevoile lichidării,
- lichidarea societății se face în interesul asociaților,
- lichidarea societății este obligatorie și nu facultativă.

2. Procedura lichidării societăților comerciale. Lichidarea cuprinde, sub aspect procedural, următoarele operațiuni principale:

-înlocuirea organelor de administrație curentă, adică, administratorii vor fi înlocuiți cu lichidatorii, operațiune care poate fi voluntară sau judiciară.

-predarea gestiunii, se efectuează prin întocmirea unui inventar și încheierea unui bilanț care să constate situația exactă a pasivului și vor fi semnate atât de lichidatori, cât și de administratori.

-restrângerea obiectului gestiunii în scopul de a asigura plata creditorilor societății și satisfacerea drepturilor asociaților.

Instanța de judecată care a adoptat hotărârea de lichidare a societății comerciale este obligată să înștiințeze în scris despre aceasta oficiul teritorial al

Camerei înregistrării de stat în termen de 3 zile de la data adoptării hotărârii. Oficiul teritorial al Camerei consemnează în Registrul de stat începerea procedurii de lichidare a întreprinderii sau organizației. Din acest moment este interzisă înregistrarea modificărilor din documentele de constituire ale acestora, precum și înregistrarea întreprinderilor și organizațiilor nou-create în calitate de succesori de drept ai persoanei juridice în proces de lichidare. În termen de 3 zile de la data primirii înștiințării despre lichidarea întreprinderii sau organizației, oficiul teritorial al Camerei înștiințează în scris organele fiscale, statistice și vamale despre începerea acestei proceduri.

3. Calitatea de lichidator.potrivit art.90,p.1 din Codul civil,lichidator poate fi orice persoană fizică majoră cu capacitate deplină de exercițiu,care are cetățenia Republicii Moldova,domiciliază pe teritoriul ei.Lichidatorul este numit prin hotărârea adunării generale a asociaților.Dacă nu se va putea întruni unanimitatea voturilor,numirea lichidatorilor va fi făcută de instanța de judecată.

4. Atribuțiile lichidatorilor.Lichidatorii au aceleași împuterniciri,obligații și responsabilități ca și administratorul.Îndată după preluarea funcției,lichidatorul împreună cu administratorul face și semnează inventarul și bilanțul în care constată situația exactă a activului și pasivului.Lichidatorul finalizează operațiunile curente,valorifică creanțele,transformă în bani alte bunuri și satisface cerințele creditorilor.În măsura în care este necesar pentru lichidare,el poate încheia noi acte juridice.

5. Răspunderea lichidatorilor.Potrivit dispozițiilor legale,ei poartă atât răspundere civilă contractuală cât și răspundere civilă delectuală sau penală,pentru nerespectarea obligațiilor izvorâte din împuternicirile lor.

6. Lichidarea activului și pasivului societății.Scopul acestor operațiuni este prefacerea bunurilor societății în bani lichizi și plata datoriilor societății,diferența dintre activ net fiind repartizată asociaților.

7. Drepturile creditorilor sociali.Creditorii societății au dreptul de a exercita,contra lichidatorilor,acțiunile care decurg din creanțele ajunse la termen,dar numai până la concurența bunurilor existente în patrimoniul societății.În subsidiar,creditorii societății se pot îndrepta împotriva societății,pentru plata sumelor datorate sau din aceea a aporturilor la capitalul social.

8. Drepturile asociațiilor.Asociații au dreptul să recupereze valoarea aporturilor subscrise și vărsate la data înființării societății comerciale,sau cu prilejul majorării ulterioare a capitalului social,precum și să primească partea cuvenită din eventualele beneficii rămase nedistribuite.

9. Partajul bunurilor societății între asociați.Această problemă,de regulă,nu se pune în practică,deoarece bunurile societății sunt transformate de lichidatori în bani.În mod excepțional,este posibil ca asociații prin actul constitutiv să convină ca anumite bunuri să nu facă obiectul licitației publice.

10. Întocmirea și executarea bilanțului final.Lichidarea se înceie prin întocmirea bilanțului final și propunerea repartizării activului între asociați,în societatea în nume colectiv,în societatea în comandită și în societatea cu răspundere limitată, respecriv în raport cu fiecare acțiune,în societatea pe acțiuni.Bilanțul final va fi semnat de lichidatori.Asociatul nemulțumit poate face opoziție,la instanța de judecată,în termen de 15 zile de la notificarea bilanțului și a proiectului de repartizare.

11. Radierea societății comerciale. După repartizarea activelor nete,lichidatorul trebuie să depună la organul înregistrării de stat cererea de radiere a persoanei juridice din registru(art.99,C.C.).La cererea de radiere se anexează următoarele acte:

- a) bilanțul de lichidare aprobat de proprietar și autentificat de notar;
- b) documentele de constituire și certificatul de înregistrare ale societății comerciale (în original);
- c) extrasul din Registrul de stat confirmînd faptul că societatea comercială în proces de lichidare nu este fondator al unei alte societăți comerciale și nu are filiale și reprezentanțe;
- d) actul de confirmare a achitării integrale cu bugetul public național,eliberat de inspectoratul fiscal teritorial;
- e) actul de confirmare a închiderii contului (conturilor) bancar,eliberat de banca (băncile) deserventă;
- f) actul de predare spre nimicire a ștampilelor societății comerciale,eliberat de organul de poliție în a cărui rază aceasta își are sediul;
- g) copia de pe avizul de lichidare a societății comerciale,publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- h) documentul, eliberat de Arhiva de Stat, privind predarea spre păstrare a documentelor ce fac parte din Fondul Arhivistic al Republicii Moldova,conform nomenclatorului.

12. Răspunderea pentru datoriile sociale după lichidarea societății.Este posibil ca,după ce societatea a fost lichidată și a avut loc radierea ei în Registrul comerțului,să se ivească un creditor social a cărui creanță nu a fost valorificată în cursul lichidării societății(art.100,p.1,C.C.).Problema

care se pune este aceea de a ști dacă după încetarea existenței societății mai există sau nu vreo răspundere pentru datoriile societății. Din acest text rezultă că răspunderea pentru datoriile sociale incumbă asociaților care răspund nelimitat pentru obligațiile sociale, cum sunt asociații din societatea în nume colectiv și societatea în comandită.

Societatea care prin lichidare și prin radiere a dispărut ca persoană juridică nu va putea fi urmărită. În cazul apariției unui creditor, acesta poate cere redeschiderea procedurii lichidării. Astfel, societatea comercială va fi considerată ca fiind existentă, dar în exclusivitate în scopul desfășurării lichidării redeschise.

TEMA 15. INSOLVABILITATEA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

- 1. Insolvabilitatea comercială**
- 2. Modalitățile de insolvabilitate**
- 3. Elementele hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate**
- 4. Împăcarea părților**

Procesul de insolvabilitate se intentează doar în baza cererii de intentare a procesului de insolvabilitate (denumită în continuare - cerere introductivă).

Intentarea unui proces de insolvabilitate presupune existența unei teme de intentare. Temeiul general de intentare a unui proces de insolvabilitate este incapacitatea de plată a debitorului. Temeiul special de intentare a unui proces de insolvabilitate este supraîndatorarea debitorului, în cazul în care debitorul reclamat este o persoană juridică responsabilă de creanțele creditorilor în limita patrimoniului ei. În acest caz, la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activității lui dacă este posibil așa ceva conform circumstanțelor. Componenta și mărimea obligațiilor debitorului sînt cele existente la momentul depunerii cererii introductive dacă prezenta lege nu prevede altfel.

Pentru determinarea existenței temeiului de intentare a procesului de insolvabilitate se iau în considerare:

- a) mărimea obligațiilor contractuale ale debitorului, inclusiv a datoriilor pentru credite plus dobînda. Penalitățile pentru neexecutarea acestor obligații nu se iau în calcul la determinarea valorii lor;
- b) mărimea obligațiilor la bugetul public național prevăzute de lege, fără penalități și alte sancțiuni financiare.

Creanțele creditorilor se consideră validate conform art. 136. Dreptul de a depune cerere introductivă îl au debitorul, creditorii și alte persoane indicate în prezenta lege.